

AULA D'HISTÒRIA

PARÍS 1924:
ELS JOCS DE
COUBERTIN

CENTRE D'ESTUDIS OLÍMPICS I DE
L'ESPORT JOAN ANTONI SAMARANCH

Fundació Barcelona Olímpica

AULA D'HISTÒRIA

PARÍS 1924:
ELS JOCS DE
COUBERTIN

Autor

JOAN MANEL SURROCA

Editat per: Fundació Barcelona Olímpica (FBO).
© PARÍS 1924: ELS JOCS DE COUBERTIN.
Surroca, Joan Manel.
1a edició – Barcelona, Espanya: 2024.

La Fundació Barcelona Olímpica (FBO) és l'editora d'aquest volum. El lector ha de ser conscient que hi ha part de la documentació continguda en el volum (imatges, gràfics, textos) subjecta a drets d'autor. En aquest sentit, el lector haurà de complir les següents normes:

- El lector no podrà reproduir ni obtenir còpies dels textos, gràfics o imatges del volum sense el consentiment previ i formalitzat per escrit de la FBO.
- Per sol·licitar una autorització per reproduir, distribuir i/o comunicar al públic textos, gràfics o imatges del volum ha d'enviar un correu electrònic a ceosamaranch@fbolimpica.es. Només s'autoritzaran usos permesos per la legislació vigent tenint present la titularitat dels drets d'explotació de cada contingut. En cas que la FBO autoritzi la divulgació de textos, gràfics i/o imatges del volum, indicarà al lector la manera de citar la documentació.
- La utilització dels textos, gràfics o imatges del volum serà exclusivament per compte i risc del lector qui, en cas d'ús inadequat que provoqués perjudicis a tercers, haurà de respondre davant les reclamacions dels perjudicats, exonerant a aquest efecte la FBO.

Fotografies pàgines interiors tots els drets reservats:

© 1914 / Comité International Olympique (CIO).
Autor: Pirou, E. Pàg. 9

© Comité International Olympique (CIO).
Autor: Desconegut. Pàg. 14, 17
Autor: Peter, Grégoire. Pàg. 13, 64
Artista: Ferracci, René.
Objecte patrimonial: Pàg. 51

© Fundació Barcelona Olímpica (FBO).
Fons: FBO.
Col·lecció: Aula d'Història.
Pàg. 30, 47, 49
Fons: Meléndez, Lluís. Pàg. 19

© 1924 / Comité International Olympique (CIO).
Autor: Desconegut. Pàg. 21, 22, 25, 26, 40,
41, 51, 52, 53, 57, 58, 59, 65, 68, 73
Autor: Couttet, Auguste. Pàg. 72

© Arxiu Nacional de Catalunya (ANC).
Fons: Bert i Claret (fotoperiodistes).
Autors: Bert, Joan / Claret, Ramon. Pàg. 43
Fons: Gabriel Casas i Galobardes.
Autor: Casas i Galobardes, Gabriel. Pàg. 45

Instruccions especials i altres notes:

- Gràfics:
© Fundació Barcelona Olímpica (FBO).
Autor: Clavijo, M. Salomé.

- Tipografies:
© *BPdots-Atrevit*. Tipus: OpenType Tipus 1.
© *OratorStd*. Tipus: OpenType Tipus 1.
© *OratorStd-Slanted*. Tipus: OpenType Tipus 1.
© *PTSans-Regular*. Tipus: OpenType TrueType.
© *PTSans-Italic*. Tipus: OpenType TrueType.

- Disseny gràfic i maquetació:
© FBO / Clavijo, M. Salomé.

- Coordinació editorial: FBO
/ CEO-IAS / Vázquez, Raül.

- Revisió de textos: [textosBCN](#).

- Coordinació d'imatge: FBO
/ Herrera, Cristian i Clavijo, M. Salomé.

- Coordinació de documentació: FBO
/ CEO-IAS / Vázquez, Raül i Sánchez, Luis.

Dipòsit legal: B 6733-2024.
ISBN: 978-84-09-59911-0.
Imprimeix: Katana Comunicació, S.L.
Imprès a Espanya.

Fundació Barcelona Olímpica

[Av. de l'Estadi, 60, Barcelona](#)
(davant l'Estadi Olímpic)

T. +34 934 260 660
T. +34 932 925 379

E-mail: info@fbolimpica.es

www.fundaciobarcelonaolimpica.es

[@fundaciobarcelonaolimpica](#)

[@fbolimpica](#)

[@fundacio_barcelona_olimpica](#)

[fundació barcelona olímpica-
museu olímpic](#)

PREFACI

Per tercera vegada a la història, l'any 2024, París és l'amfitriona dels Jocs Olímpics de la XXXIII Olimpíada, coincidint amb el centenari dels Jocs de la VIII edició celebrats també a la capital francesa l'any 1924. El títol d'aquest treball vol reflectir la decisiva intervenció de Pierre de Coubertin per veure uns Jocs Olímpics a París abans de deixar la seva presidència al Comitè Olímpic Internacional. El pretext era celebrar el 30è aniversari de la creació del Comitè Olímpic Internacional, fundat a la Universitat de La Sorbona el 1894, i la intenció, rescabalar París amb una nova edició dels Jocs Olímpics tenint en compte la seva creixent dimensió i repercussió. Cal recordar que Pierre de Coubertin havia quedat molt decebut de l'experiència dels Jocs Olímpics de París del 1900.

Aquesta segona edició dels Jocs Olímpics va ser molt difusa, especialment per dos motius: per una banda, la rudimentària estructura dels mateixos als seus inicis, i, per altra banda, que aquells Jocs se celebressin del 14 de maig al 28 d'octubre, coincidint amb l'Exposició Universal celebrada a la capital francesa del 14 d'abril al 22 de novembre. Tot i que es van succeir un gran nombre d'esdeveniments, molts no es van ajustar a les exigències d'uns Jocs, amb un caràcter oficiós que seria objecte de revisió en dècades posteriors.

El llibret presenta quatre apartats. El primer està dedicat al procés d'elecció de París. El segon exposa els aspectes principals dels Jocs Olímpics, les seves novetats i el seu llegat, amb referències clares a la singular personalitat d'alguns dels campions olímpics. El tercer explica la presència de la delegació espanyola, en un context de refundació del Comitè Olímpic Espanyol a Barcelona, així com un recull de les actuacions dels esportistes espanyols, on també es destaca la singular aportació de l'esport català. Finalment, el quart capítol tracta de com es van gestar els Jocs Olímpics d'hivern, amb la celebració de la Setmana Internacional dels Esports d'Hivern a Chamonix i la posterior decisió del Comitè Olímpic Internacional de considerar-los els primers Jocs Olímpics d'hivern de la història.

Per donar una visió global de l'extraordinària evolució dels Jocs Olímpics durant un segle, es presenta un quadre comparatiu dels esports i proves celebrades el 1924 i el programa esportiu dels Jocs Olímpics del 2024. Com a resultat final, veureu que és quintuplica el nombre de països participants, es triplica el nombre d'esportistes participants i les proves programades i es duplica el nombre de modalitats esportives.

Per acabar, cal fer una menció especial a la participació femenina, la qual passa del 4,45 % al 50 %, amb la qual cosa es formalitza la tan reivindicada igualtat de gènere.

ÍNDIX

1. JOCS OLÍMPICS DE LA VIII OLIMPIADA _____	09
2. RESULTATS D'ESPANYA A PARÍS 1924 _____	28
3. ELS OLÍMPICS CATALANS A PARÍS 1924 _____	42
4. ELS PRIMERS ÀRBITRES I PERIODISTES _____	50
5. EFEMÈRIDES DESTACABLES DELS JOCS DEL 1924 _____	52
6. ELS JOCS OLÍMPICS D'HIVERN DEL 1924 _____	62
7. REFERÈNCIES _____	74

1. JOCS OLÍMPICS DE LA VIII OLIMPIADA

INTRODUCCIÓ

Davant de la incertesa política que augurava vents de guerra, al VI Congrés Olímpic del 1914, celebrat a París, el Comitè Olímpic Internacional va considerar oportú ajornar l'elecció de la ciutat seu dels Jocs Olímpics del 1920, per als quals es presentaven Roma, Amsterdam, Anvers i Budapest. Setmanes després, l'esclat de la Primera Guerra Mundial ho va deixar tot per resoldre.

^ MEMBRES DEL COMITÈ OLÍMPIC INTERNACIONAL AL VI CONGRÉS OLÍMPIC ORGANITZAT A LA UNIVERSITAT DE LA SORBONA DE PARÍS (1914).

En ple conflicte bèl·lic (1915) i atesa la neutralitat de Suïssa, el Comitè Olímpic Internacional va traslladar la seu a la ciutat de Lausana. Amb els Jocs Olímpics del 1916 en perill (s'havien d'organitzar a Berlín), es van estudiar diverses opcions: que els Jocs es traslladessin a Estocolm (Suècia), que ja havia organitzat els Jocs Olímpics el 1912, o bé, proposar una seu al continent americà. L'exigència de la Gran Bretanya, que volia que Alemanya i l'Imperi austrohongarès fossin exclosos com a causants del conflicte bèl·lic, va impedir qualsevol tipus d'acord. Finalment, el gener del 1916 els Jocs Olímpics de Berlín van ser cancel·lats.

En aquest context, a conseqüència de l'ocupació de Bèlgica per part de l'exèrcit alemany, la ciutat francesa de Lió es va oferir al Comitè Olímpic Internacional com a alternativa, en el cas que Anvers no pogués organitzar els Jocs Olímpics del 1920. La mateixa ciutat francesa també es va presentar candidata per organitzar els Jocs del 1924.

Coneixedors de la proposta, els responsables de la candidatura d'Anvers van reiterar al Comitè Olímpic Internacional el compromís de la ciutat belga, fet que va donar pas a un posterior pacte on Lió renunciaria, en favor d'Anvers, si aquesta es confirmava ser la seu del 1920. En aquest cas, Lió optaria a la candidatura dels Jocs Olímpics del 1924. D'altra banda, la candidatura d'Amsterdam, ciutat aspirant a organitzar uns Jocs Olímpics des del 1912, també va quedar posposada en favor de la de la capital belga. Tant aviat es va signar l'armistici que posava punt final a la destructiva Primera Guerra Mundial,¹ Pierre de Coubertin² va consultar les autoritats belgues per saber si estaven en disposició d'organitzar els Jocs Olímpics del 1920 a Anvers i, amb el suport de la corona belga, la resposta va ser afirmativa. Després de cinc anys d'inactivitat olímpica, el Comitè Olímpic Internacional va convocar, el 5 d'abril del 1919, la sessió del Comitè Olímpic Internacional celebrada a Lausana, en la qual es va aprovar de manera unànime que Anvers seria la seu dels Jocs Olímpics del 1920, com a mostra de reconeixement a Bèlgica, el país que més havia patit els

1 La Primera Guerra Mundial (1914-1918), també denominada Gran Guerra, va ser un conflicte bèl·lic que va confrontar, per una banda, les potències centrals europees de l'Imperi alemany i l'Imperi austrohongarès i, per l'altra, les potències aliades, liderades per França, el Regne Unit i, més tard, els Estats Units; les aliances, però, van anar canviant al llarg del conflicte.

2 Pierre de Coubertin (1863-1937), conegut com el pare de l'olimpisme modern, va ser un jove de la classe alta parisenc que va concloure que una de les claus de la derrota del seu país era el deficient sistema educatiu, un pensament que es va reforçar quan va conèixer de primera mà el model educatiu britànic, que apostava per l'esport a les universitats. Va ser el president del Comitè Olímpic Internacional entre els anys 1896 i 1925.

destructius efectes de la guerra.³

Un cop assignats els Jocs Olímpics del 1920, la llista d'aspirants per organitzar els Jocs del 1924 era llarga. A més de Lió i Amsterdam, també s'hi presentaven Barcelona, Roma, Praga, i la primera candidatura no europea, Los Angeles. Uns mesos abans de la sessió del Comitè Olímpic Internacional de Lausana (1921), on es va escollir la seu dels Jocs Olímpics del 1924 i 1928, el 17 de març del 1921, Pierre de Coubertin va enviar una carta a tots els membres del Comitè Olímpic Internacional on els comunicava la seva intenció de deixar la presidència del màxim organisme olímpic una vegada celebrats els Jocs del 1924. Com a *dernier privilège* ("darrer privilegi"), els demanava que donessin suport a la candidatura de París com a seu per organitzar els Jocs Olímpics del 1924. També defensava que París seria la millor opció per a commemorar el trentè aniversari de la creació del Comitè Olímpic Internacional (1894-1924).

Com a contrapartida a l'esmentat suport, De Coubertin proposava que els Jocs del 1928 s'atorguessin a Amsterdam, que, tal com ja havia passat amb Anvers, havia apostat per París a canvi que li concedissin els Jocs Olímpics del 1928.⁴

Després d'un animat debat entre els membres assistents, el 2 de juny del 1921 es va aprovar la proposta de la doble designació amb 14 vots a favor, 4 vots en contra⁵ i una abstenció. Una tercera votació, amb l'objectiu de donar un caràcter d'unanimitat a l'acord, va ser descartada per qüestions reglamentàries. L'endemà, quatre dels membres absents van donar suport a l'acord per via postal. A aquesta votació no hi va assistir Horacio Echevarrieta,⁶ membre espanyol del Comitè Olímpic Internacional. Cal comentar que Echevarrieta es va implicar molt poc en el seu càrrec com a membre del Comitè, i que no va assistir a cap de les sessions. El 1923 va dimitir com a membre de l'organització olímpica. Al seu lloc, Pierre de Coubertin va triar Santiago Güell i López, baró de Güell, coneixedor de la seva implicació amb el món de l'esport.

3 Owen, 2020:48-49.

4 Coubertin, 1965:174-176.

5 Els vots en contra van ser donats pels representants del Brasil, Mònaco, Itàlia i Romania.

6 Horacio Echevarrieta Maruri (1870-1963), empresari naval que a inicis del 1921 havia substituït Gonzalo Figueroa y Torres com a membre espanyol al Comitè Olímpic Internacional.

Pel que fa a la candidatura de Los Angeles, que ja havia presentat les credencials a la sessió del Comitè Olímpic Internacional d'Anvers (1920), es va valorar la qualitat de la seva proposta, però es va deixar pendent temporalment tenint en compte les elevades despeses que suposava el trasllat dels atletes. Tot i això, el Comitè Olímpic Internacional havia pres bona nota de la proposta, com ja es va evidenciar a la sessió del Comitè Olímpic Internacional celebrada a Roma (1923), on amb nou anys d'antelació li va concedir, de manera unànime, l'organització dels Jocs Olímpics d'estiu del 1932 amb la garantia afegida que també organitzaria els Jocs Olímpics d'hivern a Lake Placid.

Amb totes aquestes connotacions, Barcelona, que aspirava a organitzar els Jocs Olímpics del 1924, va haver d'ajornar una dècada les aspiracions olímpiques, i va fixar a l'horitzó els Jocs Olímpics del 1936. Desafortunadament, els històrics esdeveniments de l'abril del 1931 van encarregar-se de malmetre l'oportunitat quan la ciutat ho tenia molt a favor per a la nominació olímpica.

Curiosament, gairebé un segle després, el setembre del 2017, a la CXXXI sessió del Comitè Olímpic Internacional, organitzada a Lima, es va donar una situació semblant amb les ciutats de París i Los Angeles novament com a protagonistes. Aquesta sessió va ratificar la doble designació olímpica: París com a seu dels Jocs Olímpics del 2024, i Los Angeles, per als del 2028; una decisió que ja s'havia avalat a la sessió extraordinària del Comitè Olímpic Internacional, celebrada a Lausana el juliol del mateix any. Per tercera vegada, totes dues ciutats es convertien en amfitriones d'uns Jocs Olímpics.⁷

EL CARTELL

El comitè organitzador dels Jocs Olímpics de París del 1924 va seleccionar dos cartells dels 150 presentats i es van produir 10.000 exemplars de cada un.

Un dels cartells triats, el més clàssic, escenifica un grup d'atletes amb el tors nu fent la salutació olímpica i amb la bandera francesa de fons. En un primer pla, apareixen fulles de palma com a símbol de la victòria. Aquest cartell, que actualment es considera l'oficial, va ser obra de Jean Droit, destacat i reconegut pintor, dibuixant, il·lustrador i escriptor francès.

7 Comitè Olímpic Internacional, 2017.

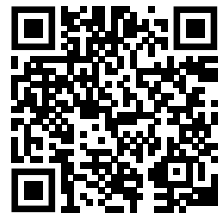
El segon cartell seleccionat representa un atleta llançant una javelina. També apareixen, a la part inferior del cartell, un globus terraquí i la silueta d'alguns edificis singulars de la ciutat de París. L'autor d'aquest cartell va ser el dissenyador italià Stefano Orsi.

COMPARATIU
DELS JOCS
OLÍMPICS
DE PARÍS
1924 · 2024

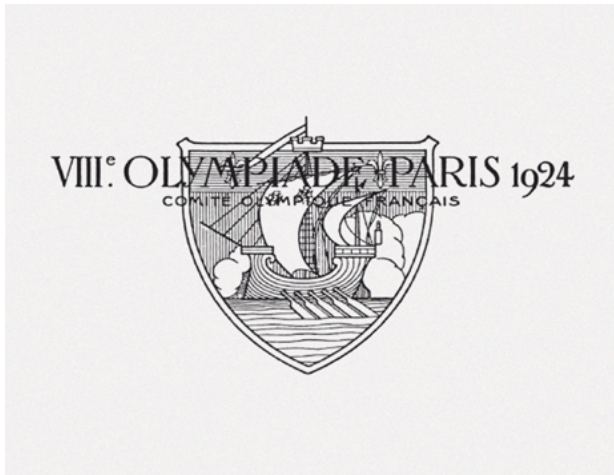
^ CARTELL OFICIAL
DELS JOCS OLÍMPICS
DE PARÍS DEL 1924.

PROGRAMA
ESPORTIU
JOCS OLÍMPICS
DE PARÍS
1924 · 2024

L'EMBLEMA

Els Jocs Olímpics de París del 1924 van ser els primers Jocs que van disposar d'un emblema identificatiu propi, el que més endavant seria reconegut com el logotip de la ciutat amfitriona amb el qual al llarg de la història cada seu olímpica reflectiria el seu esperit i identitat mitjançant el disseny d'una imatge que la representés. En el cas dels Jocs Olímpics de París 1924, l'emblema es va inspirar en una interpretació del seu escut heràldic, on apareix la imatge d'una galera, anomenada *scilicet*,⁸ acompanyada de la inscripció llatina "Fluctuat nec mergitur" que traduït vol dir "Fluctua, però no s'enfonsa".

La imatge d'aquesta galera va encapçalar la invitació oficial del Comitè Olímpic Francès, que, el 19 de març del 1923, convidava tots els països membres del Comitè Olímpic Internacional a participar en els Jocs Olímpics del 1924, exceptuant Alemanya. Malgrat els esforços de Pierre de Coubertin per evitar l'exclusió d'Alemanya, el comitè organitzador va considerar que les ferides produïdes per la Primera Guerra Mundial eren encara massa recents perquè hi participés la delegació d'aquest país.⁹

⁸ Un *scilicet* era una galera, símbol de l'antiga Confraria dels Marxants de l'Aigua, formada pels comerciants del riu Sena, que es van fer càrrec del govern de París durant una part de l'edat mitjana.

⁹ A la sessió del Comitè Olímpic Internacional, celebrada a Roma l'abril del 1923, ja es va

Com és lògic, amb el pas dels anys, s'han anat produint canvis substancials que han donat lloc a una evolució de les tendències del disseny de l'emblema, des del classicisme inicial fins a l'avantguardisme dels Jocs Olímpics de Barcelona'92, fet que va suposar noves pautes per a les fites olímpiques més recents.

Els Jocs Olímpics de París del 1924 es consideren els primers Jocs en què va aparèixer un emblema oficial. Com reflecteix la Carta Olímpica, a l'emblema s'associen les cinc anelles olímpiques amb un altre element, en aquest cas lligat a la identitat de la ciutat amfitriona.

LES MEDALLES

Les medalles dels Jocs Olímpics de París del 1924 van ser dissenyades per André Rivaud i tenien un diàmetre de 55 mil·límetres. A l'anvers hi apareix un atleta nu victoriós agafant la mà del seu rival, assegut a terra, per ajudar-lo a aixecar-se. A sota es mostren les cinc anelles olímpiques. Al revers, apareix una arpa com a símbol del programa cultural dels Jocs Olímpics de París del 1924 i diversos equipaments esportius que formen un arc. Al centre de la medalla hi surt gravada la inscripció "VIIIème OLYMPIADE PARIS 1924".

LA VILA OLÍMPICA

Tenint en compte les deficiències a l'allotjament, que es van evidenciar als Jocs Olímpics d'Anvers del 1920, els organitzadors dels Jocs Olímpics de París del 1924 van optar per la creació d'una zona d'allotjament temporal ubicada en uns terrenys propers a l'estadi de Colombes,¹⁰ prop de París. Per gestionar-ho, van crear un organisme anomenat Ville Olympique, que s'encarregava de la seva habilitació i funcionament. En aquesta zona s'hi van construir unes casetes de fusta rudimentàries, amb capacitat per a tres llits i acompanyades d'una sèrie de serveis comuns, com aigua corrent, lavabos, dutxes i un servei de menjador. A més, els atletes podien disposar de serveis de perruqueria, una oficina de canvi de diners i un servei postal. Per a aquests serveis, el preu diari per atleta era de 30 francs francesos pel llit més 25 francs francesos per atendre la resta de serveis.

discutir la qüestió d'Alemanya, i es va deixar la decisió de la invitació al comitè organitzador de París 1924. També es van escollir els dos membres alemanys del Comitè Olímpic Internacional: Theodor Lewald i Oskar Ruperti (Coubertin, 1965:192).

10 Originàriament denominat Stade Olympique Yves-du-Manoir.

Les diverses delegacions podien abonar un dipòsit de 750 francs francesos, segons les necessitats, o bé reservar una plaça durant els Jocs Olímpics amb dret a tots els serveis esmentats per un preu total de 2.200 francs francesos.

La vila olímpica es va obrir el 15 de maig del 1924 i es va tancar el 28 de juliol. A la memòria oficial dels Jocs,¹¹ trobem una relació de quina era l'alimentació que es facilitava a la vila olímpica:

- Esmorzar: cafè amb llet, te o xocolata, melmelada, mantega i pa o bé dos ous amb pernil.
- Dinar: entremès, un plat principal de carn, ous o peix, verdures, formatge o fruita. Per beure, mitja ampolla de vi, una llauna de cervesa o mitja botella d'aigua mineral i, per cloure, cafè amb llet, una tassa de cafè o te.
- Sopar: sopa, carn, peix, verdura o entremesos i postres. Es donaven les mateixes begudes que al dinar, amb la inclusió d'una infusió.

Aquest mateix organisme es va encarregar també de facilitar allotjaments a les delegacions que no volien estar allotjades a la vila olímpica, com la dels Estats Units.

EL PROGRAMA ESPORTIU

El programa esportiu dels Jocs Olímpics del París del 1924 va ser lleugerament inferior, en nombre d'esports, al dels Jocs Olímpics d'Anvers del 1920. El patinatge sobre gel i l'hoquei sobre gel es van desplaçar a la I Setmana d'Esports d'Hivern a Chamonix, que, posteriorment, seria reconeguda com la primera edició dels Jocs Olímpics d'hivern de la història. Als Jocs Olímpics de París del 1924 tampoc figurava entre les proves programades l'hoquei,¹² i van desaparèixer del programa olímpic el joc de la corda i el tir amb arc.¹³

11 Comité National Olympique et Sportif Français, 1924:60-61.

12 L'hoquei tornaria al programa olímpic als Jocs Olímpics d'Amsterdam del 1928.

13 El tir amb arc tornaria al programa olímpic als Jocs Olímpics de Múnic del 1972.

✓ VILA OLÍMPICA DELS JOCS OLÍMPICS DE PARÍS DEL 1924.

D'altra banda, es va incrementar el nombre de categories a la boxa, la lluita grecoromana i el rem. Pel que fa a la competició femenina, el més destacat va ser la incorporació, per primera vegada a la història dels Jocs Olímpics, d'una prova d'esgrima en la modalitat de floret. A més, es van incloure dues proves a la natació i als salts de trampolí.

Per completar el programa olímpic, s'hi van afegir quatre esports de demostració: la pilota basca, dos esports de lluita tradicionals francesos anomenats *savate*, també conegut com a boxa francesa; bastó de combat, art marcial francesa que utilitza bastons de fusta com a arma, i canoa canadenc.

L'estadi de Colombes (construït especialment per als Jocs Olímpics de París del 1924) i el complex esportiu que l'envoltava van ser l'eix central de bona part de les competicions esportives: atletisme, esgrima, gimnàstica, natació, rugbi i tennis, a més de la final de futbol. La vela es va disputar a Le Havre; el pentatló modern, a Versailles; bona part de les competicions de tir olímpic, a l'estadi olímpic de Reims, i les competicions hípiques, a Fontainebleau.

Alguns dels partits de futbol es van disputar a l'estadi Pershing,¹⁴ construït el 1919 i amb una capacitat per a 20.000 espectadors. Aquest estadi també va ser la seu dels primers Jocs Interaliats, celebrats el 1920 amb la participació dels esportistes que formaven part de les forces aliades que havien combatut a la Primera Guerra Mundial. El 1922 aquest mateix estadi també va ser seu dels Jocs Mundials Femenins organitzats per la Fédération Sportive Féminine Internationale (FSFI), liderada per Alice Milliat,¹⁵ que van aplegar més de 20.000 espectadors.

NOVETATS

La telefonia va tenir un paper important en la transmissió dels resultats entre les diverses seus als Jocs Olímpics de París del 1924; especialment a l'estadi de Colombes, on un complex sistema amb vint línies telefòniques que comunicaven els diversos punts estratègics de l'estadi va permetre als organitzadors facilitar els resultats a un marcador de grans dimensions (35×15 metres), alhora que la megafonia transmetia als espectadors la informació dels resultats en francès i anglès.

Cal fer una menció especial a la maratón: amb la col·laboració de l'exèrcit francès i a través de diversos repetidors, des d'un vehicle on anava el jurat, es va enviar tota la informació a l'estadi de la situació de la competició.

CROMO DE LA >
COL·LECCIÓ NESTLÉ.
MEGAFONIA ALS
JOCES OLÍMPICS DE
PARÍS DEL 1924.

14 Estadi Pershing, situat al Bois de Vincennes de París, portava el nom del seu impulsor, el general Pershing, cap del contingent militar nord-americà desplaçat per combatre a Europa.

15 Alice Milliat (1884-1957) va ser una pionera de l'esport femení francès i d'arreu del món. Les seves pressions, conjuntament amb altres personalitats i entitats, van fer possible la presència de la dona als Jocs Olímpics.

✓ HAROLD OSBORN, MEDALLA D'OR A LA PROVA DE SALT D'ALÇADA ALS JOCS OLÍMPICS DE PARÍS DEL 1924, AMB EL MARCADOR DE GRANS DIMENSIONS DE L'ESTADI DE COLOMBES AL FONS.

EL DÈFICIT FEMENÍ

La dècada dels anys vint del segle XX va estar marcada pel creixement del moviment reivindicatiu de la dona i del seu paper a la societat. Els Jocs Olímpics de París del 1924 arriben en un context on es concentren potents reivindicacions per part de la Fédération Sportive Féminine Internationale, encapçalats per Alice Milliat, i amb l'aval de l'èxit organitzatiu de la primera edició de l'Olimpíada Femenina, també coneguda com els Jocs Mundials Femenins, celebrats a París el 1922, que reclamaven una major participació de les dones en els Jocs Olímpics.

Tot i això, el Comitè Olímpic Internacional va mantenir la seva oposició a incrementar la presència femenina i als Jocs Olímpics de París del 1924 només hi van competir 136 dones; tot i ser el doble de participació respecte als Jocs d'Anvers del 1920, suposava un percentatge testimonial que no arribava al 5% dels 3.020 participants.

Les competicions femenines es van reduir a onze proves en quatre esports: esgrima, natació, salts i tennis. I dels 44 països participants, només 14 van incloure alguna dona en la delegació. Els Estats Units, Suècia, França, els Països Baixos i la Gran Bretanya van participar en els quatre esports on hi havia presència femenina; Dinamarca, per la seva banda, ho va fer en tres esports; Txecoslovàquia i Hongria, en dos esports, i Àustria, Espanya,¹⁶ Itàlia, Grècia, Suïssa, Bèlgica i Luxemburg, en un únic esport.

Als Jocs Olímpics de París del 1924, cal destacar tres noms propis de les competicions femenines:

- La tennista nord-americana Helen Newington Wills, doble campiona olímpica a individual i dobles, juntament amb Hazel Wightman. Newington Wills és considerada una de les millors tennistes de la història. Durant la seva trajectòria, des del 1921 fins al 1939, va conquerir 31 tornejos de Grand Slam, comptant les disciplines d'individuals, dobles i parelles mixtes. Del seu extens palmarès destaquen, a títol individual, vuit victòries al torneig de Wimbledon, set

¹⁶ La presència femenina a la delegació espanyola als Jocs Olímpics de París del 1924 va consistir en la participació de dues tennistes: Lili Álvarez i Rosa Torras.

títols individuals a l'Open dels Estats Units i quatre títols individuals al torneig de Roland Garros. Va arribar a sumar 180 partits consecutius sense perdre. Popularment, a Helen Newington Wills se la coneixia com a Miss Little Poker Face ('la petita amb cara de pòquer'), pel seu tarannà estoic, el seu comportament desapassionat a la pista i la seva capacitat de concentració mentre jugava.

- La primera campiona olímpica d'esgrima de la història va ser la danesa Ellen Otilia Osier, que va guanyar la medalla d'or en la modalitat de floret en aquests Jocs. Als seus 33 anys, va protagonitzar una espectacular actuació en guanyar els 16 combats disputats, amb un total de 80 tocats per tan sols 34 de rebuts.

^ DESFILADA DELS ATLETES DE LA DELEGACIÓ DANESA, ON ES POT VEURE L'ESGRIMIDORA ELLEN OTILIA OSIER, LA PRIMERA A L'ESQUERRA, MEDALLA D'OR EN FLORET ALS JOCS OLÍMPICS DE PARÍS DEL 1924.

- La primera campiona olímpica de salts va ser la nord-americana Elizabeth Anna Becker-Pinkston, coneguda com a Betty Becker, a la modalitat de salts de trampolí de 3 metres. També va guanyar la medalla de plata a la modalitat de plataforma de 10 metres.¹⁷ Quatre anys després, als Jocs Olímpics d'Amsterdam del 1928, Becker obtindria la medalla d'or en aquesta prova.

Cal afegir que als concursos artístics la poetessa i escriptora britànica Dorothy Margaret Stuart va guanyar la medalla de plata al concurs literari amb l'obra *Sword Songs*.

LA SALTADORA NORD-AMERICANA >
BETTY BECKER ALS JOCS
OLÍMPICS DE PARÍS DEL 1924.

EL RUGBI I EL FUTBOL OBREN ELS JOCS

El 4 de maig del 1924 el partit de rugbi entre França i Romania (59-3), disputat a l'estadi de Colombes, va obrir el calendari competitiu dels Jocs Olímpics de París. Uns dies després que acabés la competició de rugbi,¹⁸ el 25 de maig va començar el torneig de futbol, amb 23 seleccions participants.¹⁹ Precisament, el partit que va obrir el torneig olímpic de futbol va ser el disputat entre les seleccions d'Espanya i Itàlia (0-1) a l'estadi de Colombes davant de

¹⁷ Elizabeth Anna Becker-Pinkston va obtenir la medalla de plata després d'una emocionant i ajustada puntuació amb la seva compatriota Carol Smith, que va guanyar la medalla d'or.

¹⁸ La competició de rugbi als Jocs Olímpics de París del 1924 va disputar-se del 4 al 18 de maig i va consistir en un triangular de tres seleccions: Estats Units (or), França (plata) i Romania (bronze).

¹⁹ La competició de futbol als Jocs Olímpics de París del 1924 va disputar-se del 25 de maig al 9 de juny. El podi va quedar compost per l'Uruguai (or), Suïssa (plata) i Suècia (bronze).

20.000 espectadors. El partit va resultar molt igualat i es va resoldre en favor dels italians, beneficiats per l'expulsió de Jesús Larraza,²⁰ i per un gol en pròpia porta de Pedro Vallana,²¹ en intentar rebutjar una pilota.

Tractant-se d'un torneig per eliminació directa, la selecció espanyola, que era una de les candidates per competir per les medalles, va quedar eliminada i sense opcions de defensar la medalla de plata aconseguida als Jocs Olímpics d'Anvers del 1920.

Bona part de les competicions esportives dels Jocs Olímpics de París del 1924 es va programar entre el 19 de juny i el 27 de juliol.

LA CERIMÒNIA D'OBERTURA

La cerimònia inaugural dels Jocs Olímpics de París del 1924 va tenir lloc el 5 de juny, a les tres de la tarda, a l'estadi de Colombes, amb l'assistència de 20.000 espectadors. Les delegacions dels 44 països participants van ser situades per ordre alfabètic als voltants de l'estadi de Colombes formant una cua de prop de dos quilòmetres.

El comitè organitzador dels Jocs Olímpics de París del 1924 va excloure Alemanya, però sí que va convidar els països sorgits de la desintegració de l'Imperi austrohongarès, Àustria, Bulgària i Hongria, apartats dels anteriors Jocs Olímpics d'Anvers del 1920. Per primera vegada a la història d'uns Jocs Olímpics, hi van participar l'Equador, Haití, les Filipines, Irlanda, Letònia, Lituània, Polònia i l'Uruguai.

La desfilada dels atletes va accedir a l'estadi de Colombes per la porta de la marató, i va estar encapçalada per la delegació de Sud-àfrica. Va anar marcada per la solemnitat, però també per la diversitat de les indumentàries ja que s'havia donat llibertat a les delegacions. Amb aquesta nova directriu, es trencava la monotonia d'haver de desfilat amb roba esportiva. La delegació espanyola,

20 Jesús Larraza Renovales (1903-1926), jugava de davanter a l'Athletic Club de Bilbao. Malauradament, va morir tràgicament en un accident de motocicleta a només 22 anys.

21 Pedro Vallana Jeanguenat (1897-1980), també conegut com a Periko Vallana, jugava de defensa i va pertànyer durant tota la seva carrera de jugador de futbol a l'Arenas Club de Getxo. Va guanyar la medalla de plata als Jocs Olímpics d'Anvers del 1920 i també va participar en els Jocs Olímpics d'Amsterdam del 1928. Va ser l'entrenador de la selecció d'Euskadi que durant la Guerra Civil Espanyola va estar de gira per Amèrica en favor del bàndol republicà.

abanderada per l'atleta Félix Mendizábal,²² va desfilat amb samarretes vermelles i pantalons curts blancs.

Un cas curiós de la desfilada dels atletes va ser la salutació de la delegació danesa,²³ encapçalada pels esgrimidors, que, a l'altura de la tribuna d'honor, van saludar amb el seus florets. Les delegacions d'Hongria i d'Itàlia, per la seva banda, van fer la salutació olímpica, alçant el braç dret.²⁴

Acabada la desfilada dels atletes, el president de la República Francesa, Gaston Doumergue, va declarar inaugurats els Jocs de la VIII Olimpíada. Aquesta proclamació va sentir-se de manera clara, potent i solemne a través dels altaveus de l'estadi de Colombes. Cal recordar que va ser la primera vegada en la història d'uns Jocs Olímpics que la megafonia va aparèixer a la cerimònia d'obertura.

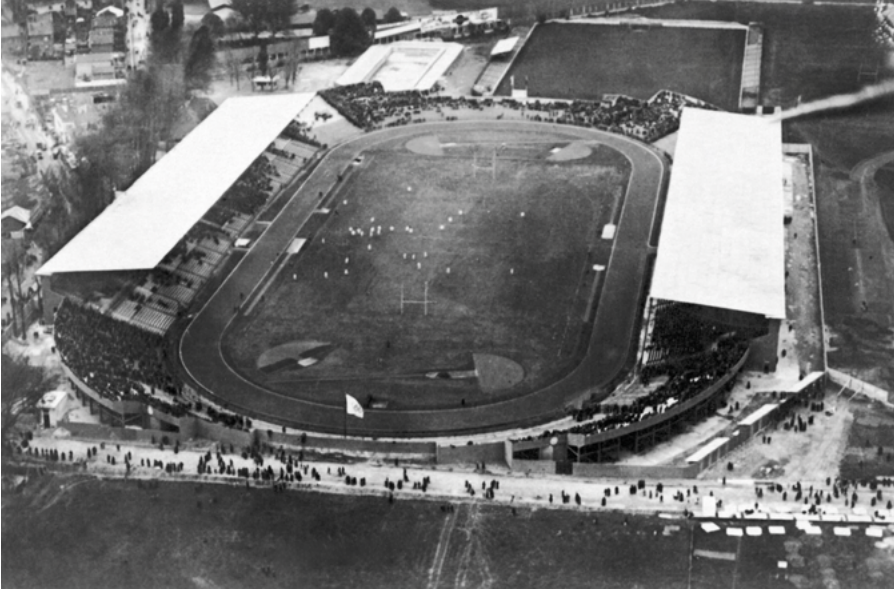
A partir d'aquell precís instant, els Jocs Olímpics de París del 1924 van quedar inaugurats oficialment. Van sonar les trompetes, les salves dels canons tronaven, la bandera olímpica era hissada a la part superior del pal central de l'estadi de Colombes i es van deixar volar els coloms, que portaven una cinta al voltant del coll amb els colors d'una de les delegacions representades als Jocs Olímpics. Tot seguit, va arribar el moment del jurament olímpic, que va ressonar pels altaveus mentre els atletes acompanyaven alçant el braç en senyal de compromís. Les veus dels cantors de Praga i els cors de Tourcoing van donar un solemne final a la cerimònia d'obertura. Un cop acabats tots els rituals, els atletes van abandonar l'estadi.

22 Félix Mendizábal Mendiburu (1891-1959), considerat un dels millors velocistes espanyols de la primera meitat del segle XX. Va participar en els Jocs Olímpics d'Anvers del 1920 i en els de París del 1924.

23 El portador de la bandera de Dinamarca als Jocs Olímpics de París del 1924 va ser l'esgrimidor Peter Ryefelt, que va participar en els Jocs Olímpics de París del 1924 i els d'Amsterdam del 1928.

24 Els portadors de les banderes d'Hongria i d'Itàlia als Jocs Olímpics de París del 1924 van ser els atletes Sándor Toldi, que va participar en els Jocs Olímpics de París del 1924, i Ugo Frigerio, que va participar en els Jocs Olímpics d'Anvers del 1920 (dues medalles d'or a les proves de 3.000 m i 10 km de marxa atlètica), en els Jocs Olímpics de París del 1924 (una medalla d'or a la prova de 10 km de marxa atlètica) i en els de Los Angeles del 1932 (una medalla de bronze a la prova de 50 km de marxa atlètica).

✓ VISTA AÈRIA DE L'ESTADI DE COLOMBES, SEU DELS JOCS OLÍMPICS DE PARÍS DEL 1924.

Els Jocs Olímpics de París també van ser els primers que van incorporar el lema “Citius, Altius, Fortius”.²⁵ L’origen d’aquesta frase prové del sacerdot Didon,²⁶ director d’una escola a Arcueil, municipi francès proper a París, que va pronunciar aquestes paraules en un discurs de cloenda d’un festival atlètic interescolar. Pierre de Coubertin en va quedar impressionat, fins al punt que les va incorporar com a lema del Comitè Olímpic Internacional.

Podem dir que el lema “Citius, Altius, Fortius”, la bandera olímpica i les cinc anelles olímpiques són els tres símbols que representen el moviment olímpic.

25 Aquests tres mots donen un conjunt de bondat moral. L’estètica de l’esport és una estètica immaterial. *Les Jeux Olympiques. Références et Cérémonial*, IOC, 2000 p. 23.

26 Louis Henri Didon (1840-1900), amic de Pierre de Coubertin, sacerdot dominic francès, reconegut com a predicador, pedagog i pioner del moviment esportiu i olímpic.

EL JURAMENT: GÉO ANDRÉ, UN ESPORTISTA VALUÓS I VALERÓS

L'atleta francès Géo André va ser l'encarregat de fer el solemne jurament olímpic, en nom de tots els atletes participants. André va ser un esportista polifacètic; va practicar la boxa, la natació i el rugbi, on va disputar set partits amb la selecció francesa, però va ser l'atletisme l'esport en el qual va destacar més, i amb el qual va arribar a ser olímpic en quatre ocasions.

També va destacar com a saltador de tanques als Jocs Olímpics de Londres del 1908, on va aconseguir una inesperada medalla de plata a la disciplina de salt d'alçada. Als Jocs Olímpics d'Estocolm del 1912 va ser semifinalista a la prova de 110 metres tanques i va competir a les proves de salt d'alçada, pentatló i decatló.

Durant la Primera Guerra Mundial va quedar ferit i va ser presoner, però, després de sis intents, va aconseguir evadir-se i va acabar lluitant com a pilot de combat. Acabat el conflicte bèl·lic, als seus tercers Jocs Olímpics a Anvers, el 1920, va ser quart a la prova dels 400 m tanques i semifinalista a la prova dels 400 m llisos. Va obtenir la medalla de bronze a la prova de relleus 4×400 m lliures.

^ L'ATLETA FRANCÈS GÉO ANDRÉ FENT EL JURAMENT OLÍMPIC.

Finalment, als Jocs Olímpics de París del 1924, amb 34 anys, va fregar el pòdium a la prova dels 400 m tanques, on va acabar en quarta posició.

Durant la Segona Guerra Mundial, donada la seva edat (53 anys), no se'l va admetre com a pilot, però es va allistar a les forces franceses lliures que van combatre a la campanya de l'Àfrica, durant la qual, el 1943, va morir en combat a Bizerta (Tunísia) en l'anomenada batalla de Tunísia.

Atleta de gran prestigi pel seu extens palmarès, la seva figura és àmpliament reconeguda internacionalment. Nombroses instal·lacions esportives franceses porten el seu nom. Destacant especialment el Complexe omnisports Géo André, el qual va ser el seu club de sempre, a l'Stade Français de París.

UNA CLOENDA SINGULAR

El 27 de juliol del 1924 una vegada va acabar el Gran Premi de les Nacions d'Hípica, va començar la cerimònia de cloenda dels Jocs. Els genets triomfadors d'aquesta competició van accedir directament a l'estadi de Colombes per la porta de la marató per rebre les distincions, com els medallistes dels concursos d'art.

A continuació, amb el so de les trompetes de la Guàrdia Republicana de França, una representació de les delegacions que havien obtingut alguna medalla olímpica van accedir a l'estadi de Colombes. A través de la megafonia s'anaven anunciant solemnement el país i els premis obtinguts ("Les États-Unis, 45 vainqueurs olympiques, 27 secondes et 27 troisièmes"),²⁷ mentre el cap de la delegació de cada país rebia de mans de diferents personalitats²⁸ les medalles i les distincions aconseguides pels seus esportistes.²⁹

Una vegada acabat el protocol·lari acte de lliurament de les medalles olímpiques als diversos representants de cada una de les delegacions, Pierre de Coubertin es va adreçar als assistents per anunciar la cloenda dels Jocs:

27 Comité National Olympique et Sportif Français, 1924: 614.

28 Algunes de les personalitats que saludaven als caps de delegació dels diversos països eren: el president del Comitè Olímpic Internacional, Pierre de Coubertin; el baró de Blonay, Godefroy Jean Henri Louis; el president del Comitè Olímpic Francès, Claude Collard, o el comte de Clary, Manfred von Clary-Aldringen.

29 Cal recordar que una cerimònia de lliurament de les medalles com les que coneixem avui en dia no es va realitzar fins als Jocs Olímpics d'hivern de Lake Placid del 1932.

“Au nom du Comité International Olympique, après avoir offert à M. le Président de la République et au peuple français, aux autorités de la Ville de Paris et aux organisateurs des Jeux, le tribut de notre profonde gratitude, nous proclamons la clôture des concours de la VIIIe Olympiade et, selon la tradition, nous convions la jeunesse de tous les pays à s’assembler dans quatre ans à Amsterdam pour y célébrer, avec nous, les Jeux de la IXe Olympiade. Puissent-ils se dérouler dans l’allégresse et la concorde et puisse de la sorte le flambeau olympique poursuivre sa course à travers les âges pour le bien d’une humanité toujours plus ardente, plus courageuse et plus pure. Qu’il en soit ainsi !”³⁰

Un cop acabats els discursos, per primera vegada al protocol de la cerimònia de cloenda, el president de la República, Gaston Doumergue, lliurava la bandera olímpica a l'alcalde de la ciutat seu de l'edició olímpica següent, Amsterdam. Aquesta tradició s'ha conservat fins a l'actualitat en cada cerimònia de cloenda dels Jocs Olímpics.

2. RESULTATS D'ESPANYA

A PARÍS 1924

Posant fi al període d'inactivitat del Comitè Olímpic Espanyol, arran de la mort el 1921 del seu anterior president, Gonzalo de Figueroa y Torres, marquès de Villamejor, l'11 de gener del 1924, a Barcelona, es va refundar el Comitè Olímpic Espanyol per iniciativa de Santiago Güell i López, baró de Güell, membre espanyol del Comitè Olímpic Internacional, i per l'activa participació dels dirigents principals de la Confederació Esportiva de Catalunya, de la qual Santiago Güell era vicepresident.

SABIES QUE...

El 1923 el Comitè Olímpic Internacional va entregar la Copa Olímpica, el màxim trofeu en l'àmbit esportiu, a la Confederació Esportiva de Catalunya amb motiu de la seva tasca en favor de l'esport i l'olimpisme.

30 Comité National Olympique et Sportif Français, 1924:615.

La reactivació del Comitè Olímpic Espanyol era imprescindible per poder participar en els Jocs Olímpics de París del 1924. Cal dir que, en aquells anys, la participació de la delegació espanyola als Jocs Olímpics no estava exempta de diversos problemes produïts per la manca de recursos o la indiferència de les autoritats polítiques.

El mes de març del 1924 el Comitè Olímpic Espanyol va publicar un manifest on, després de donar valor als beneficis de l'esport, es feia una crida al patriotisme i es demanava suport per garantir la presència dels esportistes espanyols als Jocs Olímpics de París del 1924: "(...) vuestro óbolo en la suscripción nacional para salvar con la debida dignidad el coste enorme de esta organización (...)".³¹

Algunes federacions, amb el suport dels seus clubs, també van organitzar campanyes i actes socials per recaptar diners per afrontar les despeses del viatge a París. En aquest sentit, cal esmentar especialment la iniciativa de la Real Asociación de Lawn-Tennis de España,³² presidida per Josep Vidal-Ribas i Güell, vicepresident del Comitè Olímpic Espanyol, que, amb el suport de molts clubs, va aconseguir recaptar més de 20.000 pessetes. Un altre cas va ser el de la selecció de waterpolo, que es va desplaçar a París amb només set jugadors,³³ el nombre imprescindible per poder competir.

Malgrat les limitacions pressupostàries, el Comitè Olímpic Espanyol va poder inscriure 140 esportistes, tot i que, finalment, per diverses circumstàncies, només un centenar van anar a París. Cal destacar, també, l'escassa presència femenina. La participació femenina en la delegació espanyola als Jocs Olímpics de París del 1924 va ser de dues tennistes: la barcelonina Rosa Torras Buxeda³⁴ i la polifacètica Elia María González-Álvarez y López-Chicheri, més coneguda com a Lili Álvarez.³⁵

31 Aragón, 2013:23.

32 Actualment, denominada Real Federación Española de Tenis.

33 Tots els jugadors de waterpolo de la delegació espanyola als Jocs Olímpics de París del 1924 eren del Club Natació Barcelona. Aquests jugadors van contribuir directament a pagar les despeses del viatge.

34 Rosa Torras Buxeda (1895-1986), pionera de l'esport femení espanyol i primera olímpica catalana de la història, va participar en els Jocs Olímpics de París del 1924 en tres disciplines: individual, dobles i dobles mixtos.

35 Lili Álvarez (1905-1998), pionera de l'esport femení espanyol, va participar en els Jocs Olímpics de París del 1924 a tres disciplines de tennis: individual, dobles i dobles mixtos.

SABIES QUE... Rosa Torras i Lili Álvarez es van convertir en les dues primeres dones espanyoles que van competir en uns Jocs Olímpics. De fet, als Jocs de París del 1924 haurien d'haver estat quatre dones, però, malgrat estar-hi inscrites, les també tennistes Isabel Fondorona i María Luisa Marnet, no van arribar a desplaçar-s'hi.

La delegació espanyola va competir
en 13 de les 23 modalitats esportives:

ESPORT	N. ESPORTISTES
Atletisme	13
Boxa	7
Esgrima	13
Futbol	22
Hípica	4
Lluita	4
Natació	4
Polo	6
Rem	10
Salts	3
Tennis	8
Tir	1
Vela	3
Waterpolo	7
ESPORTS DEMOSTRACIÓ	
Pilota	8
Concursos d'art	1

Font: Comité National Olympique et Sportif Français. (1924). *Les Jeux de la VIIIe Olympiade*. Paris 1924: Rapport Officiel. París: Librairie de France.

Cal destacar la important aportació de l'esport català, que, en aquell moment, era el principal dinamitzador de l'esport en l'àmbit estatal.³⁶

La delegació espanyola als Jocs Olímpics de París del 1924 va obtenir uns resultats discrets, lluny de les medalles, exceptuant el bon paper dels tennistes i alguns resultats positius a esgrima, boxa i, especialment, a vela, on es va estar a prop d'aconseguir una medalla.

Comptabilitzant esportistes, oficials, àrbitres i dirigents, la delegació espanyola estava formada per 243 persones, encapçalada pel baró de Güell, president del Comitè Olímpic Espanyol. També van formar part de l'expedició Josep Masriera Guardiola, cap de waterpolo de la delegació espanyola; Javier Peña Veá-Murguía, president de la Real Federación Española de Atletismo; la Sra. De las Bárcenas, representant del Comitè Olímpic Espanyol a París, i A. Botella, *attache*³⁷ de la delegació espanyola.

ATLETISME

La millor actuació de l'atletisme va ser la del maratonista aragonès Dionisio Carreras Salvador, també conegut com El Campana, que va fer una gran remuntada, passant del 29è lloc a la classificació, al quilòmetre 20 de la prova, a finalitzar en novena posició. En aquesta competició solament van acabar 30 dels 46 participants que la van iniciar.

D'altra banda, els velocistes Félix Mendizábal Mendiburu, als 100 m lliures, i Joan Junquera Bagaña, als 200 m lliures, van superar la primera ronda classificatòria, però van ser eliminats a la segona.

La prova de cros, també denominada de camp a través, va passar a la història amb la denominació de "l'infern de Colombres", ja que va disputar-se en unes condicions meteorològiques d'una calor extrema, amb més de 40°C. Els participants espanyols Fabián Velasco Coella, en tretzena posició, i Miguel Peña Moral, en catorzena posició, van finalitzar la competició.

³⁶ Els clubs catalans van aportar pràcticament el 50 % de participants a la delegació espanyola dels Jocs Olímpics de París del 1924.

³⁷ *Attaché*: persona que fa la funció d'intermediària entre el comitè organitzador d'uns Jocs Olímpics i el comitè nacional amb la finalitat d'ajudar a resoldre qualsevol problema que hi pugui haver. Aquesta figura va ser introduïda per primera vegada als Jocs Olímpics de París del 1924.

Malauradament, José Andía Aguilar, que havia fet una gran cursa i va arribar al darrer quilòmetre en cinquena posició, va acabar totalment desorientat per l'esforç i no va poder travessar la línia de meta. La duresa de la competició es pot imaginar, ja que només van completar la prova 16 dels 38 participants que van iniciar-la.³⁸

BOXA

Tot i que inicialment havien estat inscrits fins a 10 boxejadors, finalment van ser 7 els qui van competir per la delegació espanyola, amb un balanç de dues victòries i set desfetes. Els catalans Rupert Biete Verdés, pes mosca, i Antoni Sánchez Dietz, pes gall, van guanyar el primer combat, però van perdre en els quarts de final. La resta de boxejadors de la delegació espanyola van caure derrotats a la primera ronda eliminatòria.

ESGRIMA

Després del futbol i l'atletisme, l'esgrima va ser el tercer esport amb més representació d'esportistes de la delegació espanyola als Jocs Olímpics de París del 1924. Els esgrimidors espanyols van competir en les tres armes, espasa, sabre i floret, tant a títol individual com per equips. Precisament, el millor resultat es va obtenir a la prova per equips d'espasa, on l'equip espanyol va estar a un pas d'entrar a la fase final dels quatre millors, fet que suposava lluitar per les medalles.

A la primera ronda, Espanya va superar Itàlia (9-7) i va empatar amb Hongria i Noruega (8-8), fet que va suposar l'accés a la segona ronda on es va guanyar Cuba (9-7) i la Gran Bretanya (11-5), sense que fos necessari un duel amb Portugal.³⁹ A la ronda següent, semifinal, Espanya va caure derrotada davant Itàlia (6-10) i Bèlgica (7-9), fet que va deixar la selecció espanyola a les portes de la lluita per les medalles olímpiques. A títol individual, l'esgrimidor més destacat va ser Juan Delgado, que va arribar a les semifinals de floret i va acabar en novena posició.

38 A la prova de camp a través individual dels Jocs Olímpics de París del 1924 va haver-hi 22 abandonaments, quatre dels quals, d'esportistes espanyols: Jesús Diéguez Romero, José Andía Aguilar, Amador Palma Iturraspe i Miquel Palau Claveras.

39 Espanya i Portugal ja estaven classificades per a la ronda següent. Per aquest motiu, no va ser necessari el seu enfrontament.

FUTBOL

La selecció de futbol va ser eliminada a la primera ronda de la classificació. Malgrat haver fet un bon joc, la selecció espanyola va perdre per la mínima davant la selecció italiana (0-1). Va ser un partit igualat on va faltar bona sort: un remat al travesser, expulsió de Jesús Larraza, a la segona part, i gol en pròpia porteria de Pedro Vallana, a les acaballes del partit.

Els jugadors que van jugar aquell partit van ser Ricardo Zamora, Pedro Vallana, Luis Casas Pasarín, Francisco Gamborena, Jesús Larraza, Anacleto José María Peña, Vicenç Piera, Josep Samitier, Juan Monjardín, Carmelo Goyenechea i Marcelino Aguirrezabala, *Chirri*.⁴⁰

Els entrenadors de la selecció espanyola de futbol als Jocs Olímpics de París del 1924 van ser Pedro Parages⁴¹ i José García-Cernuda Estrada-Nora, i el delegat de la selecció va ser José Ángel Berraondo.⁴²

SABIES QUE...

Alguns dels jugadors que van aconseguir la medalla de plata als Jocs Olímpics d'Anvers del 1920 van repetir a l'equip de futbol seleccionat als Jocs Olímpics de París del 1924: Ricardo Zamora, Josep Samitier, Pedro Vallana i José María Belaustegigoitia, *Belauste*. D'altra banda, Domingo Gómez Acedo, *Txomin*, també va guanyar la medalla de plata a Anvers 1920, però, encara que va formar part de la delegació, no va disputar cap minut als Jocs Olímpics de París del 1924.

40 Cal recordar que en aquells temps no s'havien reglamentat les substitucions i per aquest motiu no hi va haver modificacions dels jugadors.

41 En aquell moment, Pedro Parages Diego-Madrado (1883-1950) també era el president del Reial Madrid CF.

42 José Ángel Berraondo Insausti, considerat un dels pioners del futbol espanyol a inicis del segle.

HÍPICA

El quartet espanyol de genets que va participar en els Jocs Olímpics de París del 1924 va tenir una actuació discreta. Al concurs individual, amb 43 participants, el millor va ser José Álvarez de Bohórquez, marquès de Trujillos, amb el seu cavall Acabado, que va classificar-se en novena posició amb una penalització de 18 punts. Van acabar més mal classificats el genet Nemesio Martínez i el seu cavall Zapatillero, a la setzena posició, i José Navarro Morenés i el seu cavall Grande Couronne, a la trentena. Malauradament, el genet Emilio López de Letona i el seu cavall Modiran no van poder acabar el recorregut.⁴³

LLUITA

Dels 4 lluitadors de la delegació espanyola inscrits, 3 pertanyien a la secció de lluita de l'Ateneu Enciclopèdic Popular de Barcelona i 1 a l'Ateneu de Badalona. Tots van competir en la modalitat de lluita grecoromana. Mentre Jordà Vallmajó, *Rossini*, i Domingo Sánchez van perdre els seus dos combats, Francesc Solé i Eladi Vidal, amb una victòria i una derrota, van accedir a la tercera ronda, on definitivament van ser eliminats.

NATACIÓ

La participació dels nedadors espanyols als Jocs Olímpics de París del 1924 va ser breu i decebedora. Als 100 m lliures, José Manuel Pinillo va quedar a la posició 29, de 33 participants; Pedro Méndez, per la seva banda, va acabar 21è, de 24 participants, als 400 m lliures, i 19è, el pitjor temps, als 1.500 m lliures.

Per acabar, l'equip de la delegació espanyola que va competir a les sèries del 4×200 m lliures van quedar a l'última posició.⁴⁴

43 Aquesta circumstància va penalitzar l'equip espanyol en la classificació final per al Gran Premi de les Nacions, ja que no es va poder descomptar la pitjor puntuació d'aquest últim genet. Per aquest motiu, Espanya va acabar en vuitena posició, d'onze països participants.

44 L'equip de natació que va participar en els 4×200 m lliures va estar integrat per José Manuel Pinillo, Pedro Méndez, Juli Peradejordi i Ramon Berdomàs.

POLO

En polo, no es va poder repetir la medalla de plata dels Jocs Olímpics d'Anvers del 1920. La selecció espanyola va acabar en quart lloc, entre 5 participants, a la lligueta. Va caure derrotada de manera clara contra els Estats Units (1-15), l'Argentina (2-16) i la Gran Bretanya (3-10), i va obtenir una única victòria contra França (15-1).

REM

Als Jocs Olímpics de París del 1924, la participació de la delegació espanyola a rem es va centrar en dues modalitats: quatre amb timoner i vuit amb timoner. Les dues tripulacions estaven formades per remers del Reial Club Marítim de Barcelona. Malauradament, els remers espanyols no van passar de la primera eliminatòria a cap de les dues modalitats.

SALTS

La representació de la delegació espanyola en la disciplina de salts va ser de 3 esportistes. Hi van participar 2 saltadors del Club Natació Barcelona, Santiago Ulió i Antoni de Tort, i l'alacantí Francisco Ortiz. Els 3 saltadors van competir molt per sota del seu nivell. Ulió i De Tort van ser els últims classificats a la prova de plataforma de 10 metres. A la modalitat de palanca, els 3 representants espanyols també van ocupar les últimes posicions de la classificació.

TENNIS

El paper dels tennistes espanyols als Jocs Olímpics de París del 1924 va ser una de les notes més positives de la delegació espanyola. Cal destacar la participació del tennista Manuel Alonso, que va caure eliminat als vuitens de final pel que seria el futur campió olímpic, el nord-americà Vinnie Richards. D'altra banda, al torneig de dobles Manuel Alonso va fer parella amb el seu germà, José María Alonso, i van ser eliminats a quarts de final també pels que serien els futurs campions olímpics: la parella nord-americana formada per Vinnie Richards i Frank Hunter.

Al torneig individual femení, Lili Álvarez va arribar fins a quarts de final del torneig després de derrotar la nord-americana Lillian Scharman i l'índia Nora Polley. Malauradament, va caure derrotada per la tennista francesa Germaine Golding. D'altra banda, també hi va participar Rosa Torras, que, al seu primer partit de la competició, contra la italiana Giulia Perelli, va haver de fer un gran esforç per poder competir perquè tenia bronquitis. Durant els temps de descans, Torras s'aplicava olors amb aromes d'infusió d'eucaliptus per millorar la congestió de les vies respiratòries. A vuitens de final, Torras no es trobava al cent per cent, i finalment va caure derrotada per la tennista nord-americana Marion Jessup.

Al torneig individual masculí, Raimundo Morales va ser eliminat a primera ronda per l'indi Sydney Jacob, i Francesc Sindreu va ser eliminat pel sud-africà Ivie Richardson. D'altra banda, Eduard Flaquer va derrotar a primera ronda el xilè Luis Torralva i va caure derrotat a vuitens de final contra el tennista belga Jean Washer.

Com ja hem comentat anteriorment, el millor resultat el va aconseguir Manuel Alonso, que va derrotar l'italià Riccardo Sabbadini i l'argentí Guillermo Robson. A quarts de final, va caure derrotat (tot i haver fet un bon partit) contra el campió olímpic, el nord-americà Vinnie Richards.

Al torneig de dobles femenins, Lili Álvarez i Rosa Torras van accedir directament als vuitens de final de la competició. Malgrat que van guanyar el primer set, van caure derrotades per la parella francesa formada per Marguerite Billout i Yvonne Bourgeois.

Al torneig de dobles masculí, Eduard Flaquer i Ricardo Saprissa van superar els japonesos Asaji Honda i Masanosuke Fukuda, però van caure derrotats als vuitens de finals pels sud-africans Jack Condor i Ivie Richardson. Per la seva banda, els germans Manuel i José María Alonso de Areyzaga van passar tres rondes de la competició, en derrotar els britànics Algernon Kingscote i Patrick Wheatley, els japonesos Takeichi Harada i Sunao Okamoto i els grecs Avgoustos Zerlentis i Pantelis Papadopoulos. Malauradament, als quarts de final van ser derrotats per la parella nord-americana formada per Vinnie Richards i Frank Hunter, que serien els campions olímpics.

Finalment, a la competició dels dobles mixtos, la delegació espanyola va competir amb dues parelles. Per una banda, Rosa Torras i Ricardo Saprissa van ser eliminats a la ronda prèvia per la parella italiana formada per Giulia Perelli i Uberto de Morpurgo. Per altra banda, l'altra parella espanyola, formada per Lili Álvarez i Eduard Flaquer, es van beneficiar de l'absència dels seus contrincants i van classificar-se directament per als quarts de final, on van caure derrotats per la parella nord-americana formada per Marion Jessup i Vinnie Richards, medallistes de plata en aquesta prova.

TIR

A les deu modalitats de la competició de tir dels Jocs Olímpics de París del 1924 hi figuraven inscrits fins a 13 tiradors espanyols, però, finalment, només va competir Josep Maria de Pallejà Ferrer-Vidal, concretament a la modalitat de tir al plat que, com 14 competidors més, no va concloure la competició. Dels 64 tiradors inscrits en aquesta prova només en van participar 44, entre els absents figuraven 4 dels 5 tiradors espanyols.

VELA

El regatista barceloní Santiago Amat Cansino es va quedar a un pas d'aconseguir medalla a la modalitat de monotip olímpic, i va acabar en quart lloc. Després d'assolir un segon i un quart lloc a les regates semifinals, on el regatista belga Léon Huybrechts es va assegurar la medalla d'or, Amat es va disputar el desempat amb un regatista de Noruega, Henrik Robert, i un de Finlàndia, Hans Dittmar, per decidir les medalles de plata i de bronze. Tot i que se li va posar de cara al començament –va guanyar la primera mànega– lamentablement tot es va torçar a la segona mànega amb motiu d'una sèrie d'adversitats que li van fer perdre massa temps en el recompte final de la prova. Finalment, va ser superat pels altres dos regatistes.

El mateix Santiago Amat, juntament amb Artur Mas i Pere Pi, a bord de l'*Amalgavar*, va obtenir el setè lloc a la classificació de la classe internacional de iots de 6 metres. A les dues primeres mànegues van obtenir un sisè i setè lloc, però van perdre totes les opcions de classificar-se per a les semifinals quan van abandonar la tercera mànega.

WATERPOLO

La selecció espanyola de waterpolo als Jocs Olímpics de París del 1924 va quedar eliminada a la primera ronda per un contundent 0-9 contra la selecció de Suècia. A més, la selecció espanyola no va tenir opció d'entrar a la repesca, ja que els suecs no van arribar a la final.

PILOTA

Com ja s'ha esmentat anteriorment, la pilota va ser un dels quatre esports de demostració dels Jocs Olímpics de París del 1924. Aquest esport va tenir una gran acceptació per part del públic i els partits van aplegar un total de 5.000 espectadors. L'escenari triat pel comitè organitzador va ser el frontó de París, situat en uns dels antics terrenys militars de Boulogne.

La competició va consistir en quatre partits entre els pilotaris espanyols -tots eren bascos- i pilotaris francesos en les modalitats de pilota a mà, pala curta i cеста punta. Les tres disciplines les van guanyar pilotaris espanyols.

CONCURSOS D'ART

Els Jocs Olímpics de París del 1924 van organitzar uns concursos d'art, iniciats als Jocs Olímpics d'Estocolm del 1912, que van constar de 5 modalitats diferents: arquitectura, escultura, literatura, música i pintura. L'únic representant espanyol va ser el reconegut escultor Josep Clarà, a la modalitat d'escultura, que residia a la capital francesa des del 1900.

El concurs d'escultura va ser el més concorregut, ja que s'hi van presentar fins a 64 obres escultòriques procedents de 14 països. Josep Clarà va crear una escultura denominada *Bust de jove atleta*.

CONSULTA LA TAULA DE LA
DELEGACIÓ ESPANYOLA ALS JOCS
OLÍMPICS DE PARÍS DEL 1924.

SELECCIÓ ESPANYOLA DE FUTBOL DELS JOCS
OLÍMPICS DE PARÍS DEL 1924.

COMPETICIÓ DE CROS DELS JOCS OLÍMPICS
DE PARÍS DEL 1924, TAMBÉ RECORDADA COM
"L'INFERN DE COLOMBES".

3. ELS OLÍMPICS CATALANS A PARÍS 1924

Del centenar d'esportistes que van anar als Jocs Olímpics de París del 1924, gairebé la meitat pertanyien a clubs catalans. Era un clar reflex del paper dinamitzador de l'esport impulsat per l'associacionisme català amb el suport de la burgesia. Exceptuant l'hípica i el polo, a la resta d'esports en els quals va participar la delegació espanyola va haver-hi presència d'esportistes catalans.

Els remers i els regatistes eren del Reial Club Marítim de Barcelona; els nedadors, saltadors i waterpolistes eren del Club Natació Barcelona, exceptuant un esportista que era del Club Natació Atlètic; els lluitadors eren de l'Ateneu Enciclopèdic Popular de Barcelona i de l'Ateneu de Badalona; els futbolistes i atletes eren del FC Barcelona, exceptuant un atleta que provenia del RCD Espanyol; la majoria dels boxejadors procedien del Catalunya Atlètic Club, i els tennistes provenien del Reial Club de Tennis Barcelona 1899, Reial Club de Tennis del Turó i Reial Societat Esportiva Pompeia.

Cal destacar que el representant més jove va ser el saltador Santiago Ulió, amb tan sols 14 anys. Es va donar el cas que, com que anava amb pantalons curts, quan es dirigia a la piscina, una persona del cos policial de la Gendarmeria Nacional Francesa li va impedir entrar a la instal·lació fins que es va aclarir que era un dels competidors.

ESPORTISTES CATALANS DESTACATS

Per diverses circumstàncies, alguns dels esportistes catalans que van anar als Jocs Olímpics de París del 1924 mereixen un apunt especial.

ROSA TORRAS BUXEDA (1895-1986)

Als Jocs Olímpics de París del 1924, la tennista barcelonina Rosa Torras Buxeda es va convertir en la primera olímpica catalana de la història. Nascuda en una família burgesa, el seu pare era Cèsar August Torras Ferreri,⁴⁵ un dels pioners i impulsor de l'excursionisme a Catalunya, que li va donar una educació molt avançada respecte a les pautes socials d'aquella època. Torras trencava estereotips, en aquells anys: era una dona que feia esport, solia vestir amb pantalons, tenia un tall de cabells molt personal anomenat *garçonne*⁴⁶ i fumava cigarretes amb broquets llarguissims. A més, amb motiu de la seva influència paterna, Rosa Torras era una gran amant de la natura, l'excursionisme i els animals.

Al llarg de la seva trajectòria esportiva, entre el 1917 i el 1933, Torras va assolir 15 campionats de Catalunya i 9 campionats d'Espanya, comptant les tres modalitats del tennis: individuals, parelles i parelles mixtes. Durant molts anys, Rosa Torras va ser sòcia número 1 del Reial Club de Tennis Barcelona-1899.

Una vegada retirada professionalment del tennis, i motivada pel seu especial tarannà, va ser un personatge singular de la societat barcelonesa, especialment del districte de l'Eixample, i va ser la introductora del bridge a Catalunya: se la va considerar una jugadora de primer nivell i va guanyar una infinitat de trofeus.

45 Cèsar August Torras Ferreri (1852-1923) va ser un dels promotors de l'excursionisme a Catalunya. La seva vinculació amb aquesta activitat va començar a l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques, d'on va ser president. També va ser president del Centre Excursionista de Catalunya.

46 El tall de cabells *garçonne*, també conegut com a *flapper*, es considera un arquetip, o forma de vida, que les dones utilitzaven per sentir-se alliberades en la dècada dels anys vint, on desafiaven les rígides i tradicionals normes de conducta femenina d'aquells temps.

Quan va morir, el seu amic Albert Armengol li va dedicar un article al diari *La Vanguardia*, amb el títol “Fallece Rosa Torras, introductora del bridge en Catalunya y gran tenista”.⁴⁷

JOAN JUNQUERA BAGUÑA (1900-1938)

Joan Junquera, esportista multidisciplinari, va ser un dels tres olímpics espanyols que han participat en diversos Jocs Olímpics competint en dos esports diferents. Concretament, en el seu cas, als Jocs Olímpics de París del 1924 hi va participar com a atleta,⁴⁸ i als Jocs Olímpics d'Amsterdam del 1928 va formar part de la selecció espanyola d'hoquei.

Va ser un excel·lent jugador d'hoquei en la posició de davanter. El 1918, com a capità de la Societat Sportiva Pompeia,⁴⁹ va ser un dels signants de l'acte d'adhesió a la creació de l'Associació d'Hoquei de Catalunya, precursora de la Federació Catalana de Hockey.

Quan va desaparèixer la secció d'hoquei de la Societat Sportiva Pompeia, Joan Junquera i el periodista i atleta olímpic Lluís Meléndez⁵⁰ van ser el impulsors de la proposta al president del FC Barcelona, Joan Gamper, al voltant de la creació de la secció d'hoquei d'aquesta entitat, amb la qual va guanyar el campionat de Catalunya el 1931.

RICARDO SAPRISSA AYMÁ (1901-1990)

Un altre cas excepcional va ser Ricardo Saprissa, nascut a El Salvador i de pares catalans. Va repartir la infància i adolescència entre Barcelona i El Salvador. Esportista multidisciplinari, va practicar el beisbol, l'hoquei, el futbol i el tennis. Durant la seva segona estada a Barcelona, per convalidar els seus estudis d'Enginyeria, va destacar com a futbolista del RCD Espanyol, al mateix temps que jugava a tennis a la Societat Sportiva Pompeia i a hoquei al Reial Club de Polo de Barcelona.

47 *La Vanguardia*, p. 18, del 27 d'agost del 1986.

48 Joan Junquera va participar a les modalitats del 100, 200 i 4×100 m lliures.

49 El 1920 li va ser concedit el títol de “reial” i va passar a denominar-se Reial Societat Sportiva Pompeia, i uns anys després, Reial Societat de Tennis Pompeia.

50 Lluís Meléndez Gardeñas va competir als Jocs Olímpics d'Anvers del 1920 a les competicions de 3.000 m i 10 km marxa.

Pocs esportistes han estat capaços d'assolir un palmarès tan divers com el seu:

- Futbol: campió de Catalunya i finalista de la Copa del Rei amb el RCD Espanyol.
- Tennis: juntament amb Antoni Juanico Torres, dues vegades campions de Catalunya i d'Espanya en la disciplina de dobles de tennis. Va participar en els Jocs Olímpics de París del 1924.
- Hoquei: campió de la Copa d'Espanya amb el Reial Club de Polo de Barcelona.

Ricardo Saprissa va apadrinar la creació de la Peña Saprissa, una entitat que va ser un gran viver de joves promeses del RCD Espanyol durant la dècada dels anys quaranta.

Tot i competir pel Comitè Olímpic Espanyol als Jocs Olímpics de París del 1924, Ricardo Saprissa és considerat el primer olímpic de l'Amèrica Central. Per raons familiars va haver de marxar de Barcelona, amb direcció a Costa Rica, on va obtenir la nacionalitat i va fundar l'equip de futbol Deportivo Saprissa a la ciutat de San José. Allà es va convertir en un destacat personatge del món esportiu del país.

ENRIC GRANADOS GAL (1897-1953)

Va ser un destacat nedador i waterpolista que va desenvolupar un important paper en l'evolució i creixement de la natació i el waterpolo català i espanyol. Es considera l'introducció del crol a Catalunya.

Va participar en els Jocs Olímpics d'Anvers del 1920 i de París del 1924 a la competició de waterpolo.

Es considerava que era un esportista molt versàtil, ja que, a més de la natació i el waterpolo, també havia fet curses de motociclisme, havia practicat l'esquí d'alta muntanya i, fins i tot, els salts de perxa.

Fill del malaurat músic i gran compositor Enric Granados Campiña, arran de la tràgica mort dels seus pares,⁵¹ va deixar els estudis nàutics i es va dedicar a fons a la natació i el waterpolo.

Als Jocs Olímpic d'Anvers del 1920 es va donar el cas que els horaris d'entrenament dels waterpolistes espanyols coincidien amb els dels nord-americans. Enric Granados va observar l'innovador estil de nedar dels americans, especialment del seu nedador més emblemàtic, el campió olímpic Duke Kahanamoku. Amb tota l'experiència acumulada, el 1926 el Club Natació Barcelona el va designar director tècnic de natació i waterpolo, on va fer una gran tasca fins al 1932. La seva carrera la va continuar a Madrid, concretament al Real Canoe Natación Club, on va fer una gran tasca dinamitzant la natació madrilenya.

Acabada la Guerra Civil Espanyola, Granados va tornar a Barcelona, durant una breu estada, fins al 1942; llavors se'n va tornar a Madrid i va seguir amb la tasca al servei de la natació.

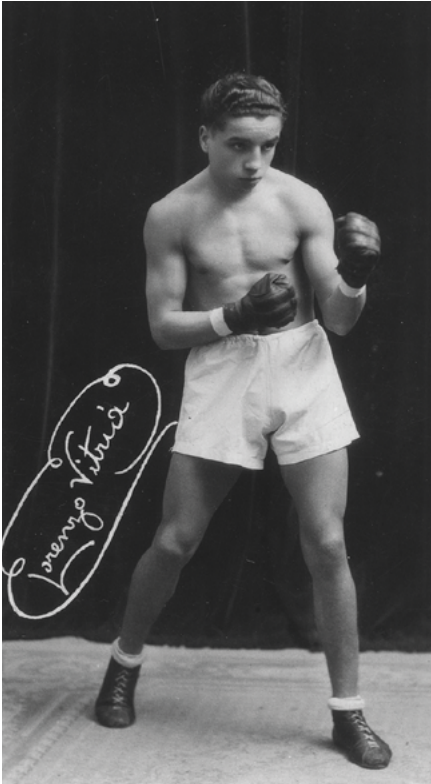
Granados estava casat amb Maria Aumacellas Salayet, també nedadora i impulsora del primer equip de ballet aquàtic a Espanya. Van tenir un fill, Enric Granados Aumacellas, també nedador, que va participar en els Jocs Olímpics de Hèlsinki del 1952 i que posteriorment va tenir una intensa activitat com a dirigent esportiu vinculat a la natació.

LLORENÇ VITRIÀ BARRERA (1908-1941)

El boxejador Llorenç Vitrià va ser, amb tan sols 16 anys, el segon representant més jove de la delegació espanyola als Jocs Olímpics de París del 1924. Tot i la seva joventut, a 15 anys ja destacava per les seves condicions per a la pràctica de la boxa: es va proclamar campió de Catalunya, categoria de pes mosca, el 1923. La seva fulgurant progressió el va portar a revalidar el títol de campió de Catalunya i proclamar-se campió d'Espanya el 1924, també a la categoria de pes mosca, motiu pel qual va ser seleccionat per competir als Jocs Olímpics de París.

51 Enric Granados Campiña (1867-1916) i la seva dona van morir el 24 de març del 1916 víctimes del naufragi del vaixell *Sussex* quan tornaven d'Amèrica. Aquesta embarcació va ser torpedinada al canal de la Mànega per un submarí alemany en el transcurs de la Primera Guerra Mundial.

Per la seva tècnica i rapidesa de reflexos, aviat se'l va conèixer popularment com "la meravella del ring". "(...) Vitrià era para el público un verdadero prodigio. Nada tenía que envidiar a los profesionales de su categoría y su estilo era de un clasicismo raro. Juego de piernas muy bueno, conocía toda la gama de la boxe, variándola a cada momento, haciéndose agradable a la vista a la vez que era efectiva por su rara precisión (...)"⁵²

Als Jocs Olímpics de París del 1924, en el seu primer combat davant del canadenc Jock MacGregor, que li doblava l'edat, el boxejador espanyol va portar en tot moment la iniciativa i va gaudir dels aplaudiments del públic, el qual va rebre amb una sorollosa protesta la decisió arbitral de donar per vencedor el canadenc.

Després de la seva participació en els Jocs Olímpics, Vitrià va passar al professionalisme i va tenir una trajectòria en què va alternar bons resultats amb algunes derrotes, durant dues etapes, fins a la seva retirada el 1934. En tot cas, va ser un dels boxejadors més apreciats pels afeccionats de la boxa, els quals omplien les instal·lacions per poder veure'l en acció. Tot i la seva retirada, Vitrià va continuar al gimnàs i va organitzar algunes exhibicions. Beneficiat per la seva condició d'esportista, es va incorporar al cos dels Mossos d'Esquadra.

El 1939 es va exiliar, juntament amb la seva família, i va viure moltes calamitats fins a arribar al camp de concentració de Les Alliers, a prop de la ciutat francesa d'Angulema, on va romandre un mesos fins que el 20 d'agost del 1940, davant de la desentesa de les autoritats franquistes envers els republicans espanyols exiliats, va ser deportat pels nazis al camp de concentració de Mauthausen, on

52 *Boxeo 1930s*, 2012.

va formar part del tristament famós Comboi dels 927.⁵³“(…) El régime de Vichy entregó a las autoridades alemanas a centenares de españoles (...)”⁵⁴

Totalment desmoralitzat per la situació que vivia, Vitrià va patir una davallada física i mental irreparable, i mesos després, el gener del 1941, el van traslladar al camp d'extermini de Gusen, on el 18 juny del mateix any va posar fi al seu calvari i va llançar-se a la tanca electrificada d'alt voltatge que envoltava el camp d'extermini.

JOSEP LEONCI LASPLAZAS PUJOLAR (1897-1975)

Josep Leonci Lasplazas, també conegut com José Luis Lasplazas, va ser un altre exemple d'esportista multidisciplinari de l'època. Porter de futbol, va coincidir amb els inicis de Ricardo Zamora al Club Universitari. Va ser subcampió d'Espanya de rugbi, amb el Club Natació Barcelona, i campió de Catalunya de salts de trampolí, i també remer del Reial Club Marítim de Barcelona. Precisament, formant part de l'equip de remers, categoria de vuit amb timoner, va ser seleccionat per participar en els Jocs Olímpics de París del 1924.

Amb 22 anys, el 1919 va obtenir el carnet de periodista, ja que de ben jovenet havia iniciat les seves col·laboracions a diverses publicacions, entre les quals, *El Mundo Deportivo*, diari que acabaria dirigint durant gairebé tres dècades (1939-1967). També va escriure articles a les pàgines del *Diario de Barcelona* i va participar en les emissions esportives de Radio Nacional de España. La seva publicació principal va ser *La Enciclopedia de los Deportes*.

Paral·lelament a la seva professió com a periodista, i gràcies als seus coneixements, va ser professor de l'Escuela Nacional de Entrenadores de Fútbol i, durant tres dècades, va ser el seleccionador de la Federació Catalana de Futbol. Entre el 1959 i el 1960, va formar part dels tres tècnics encarregats de la convocatòria dels jugadors de la selecció espanyola de futbol, coincidint amb la primera participació de la selecció espanyola de futbol a l'Eurocopa de futbol el 1960.

53 Es coneix com el Comboi dels 927 la primera deportació de població civil des de l'Europa occidental fins a un camp de concentració. Aquestes persones, que provenien de diverses regions d'Espanya, eren immigrants que vivien a França, i 927 era el nombre de persones que van ser obligades a pujar al tren que les conduiria fins a Mauthausen.

54 *La Nueva España*, 2020.

Al seu obituari a la portada d'*El Mundo Deportivo* deia: "Luto en el periodismo y el deporte español (...) Su contribución a la causa del deporte ha sido durante tan largo periodo, fructífera, brillante y trascendental (...)".⁵⁵

FÈLIX DE POMÉS SOLER (1893-1969)

Nascut en una família de l'alta burgesia catalana, el 1911 va formar part de l'efímera història del Casual Sport Club, un club de futbol de la ciutat de Barcelona, originat arran de la marxa d'alguns jugadors del FC Barcelona, tot i que el 1913 va acabar defensant al club blaugrana, on va jugar 22 partits. El 1914, gràcies al seu amic Santiago Massana, va passar a ser jugador del RCD Espanyol, on romandria fins a la seva retirada, el 1916. Amb el club blanc-i-blau va ser campió de Catalunya i subcampió d'Espanya. També va jugar dos partits amb la selecció catalana de futbol.

Fèlix de Pomés també va practicar la boxa, una vegada va deixar el futbol, i es va convertir en un consumat esgrimidor en les modalitats d'espasa i floret, on va assolir diversos campionats de Catalunya i d'Espanya, en representació del Club Casino Militar, fet que li va permetre ser olímpic. Als Jocs Olímpics de París del 1924, Fèlix de Pomés va participar en les modalitats d'espasa i floret, tant a títol individual com per equips.

Tot i haver-se llicenciat en Dret, mai va exercir, i es va dedicar primer al periodisme, com a articulista en diaris reconeguts com *El Día Gráfico* o *Fígaro*. També va provar la pintura i el dibuix. A finals de la dècada dels anys vint, va viatjar a Alemanya, on va iniciar el seu contacte amb el món del cinema, en el qual participaria com a guionista i actor; va arribar a dirigir dues pel·lícules.

55 *El Mundo Deportivo*, portada del 21 d'agost del 1975.

4. ELS PRIMERS ÀRBITRES I PERIODISTES

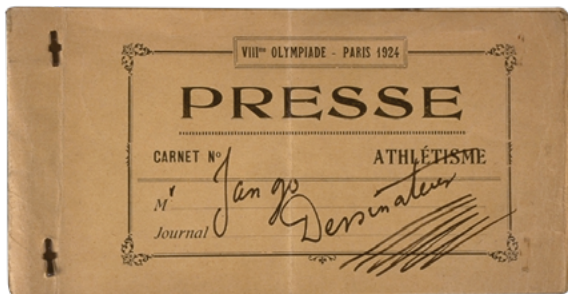
Per primera vegada a la història, jutges i àrbitres espanyols van anar a uns Jocs Olímpics. Al panell arbitral d'atletisme hi figuraven els noms d'Iguarán, que va actuar com a comissari de viratges, i F. Zapico, que va ser un dels tres cronometradors de la prova de la marató.

A la memòria oficial dels Jocs Olímpics de París del 1924 podem comprovar també la presència de tres espanyols com a components dels diversos jurats a les competicions d'esgrima: M. Marquinas, M. Ramírez i Aguinaga. Als jurats d'apel·lació de polo hi figuraven el duc de Peñaranda i el marquès de San Miguel, i al jurat de pilota hi apareixien els senyors Urain i Mendizábal. Pel que fa a la competició de futbol, hi va acudir el president del Col·legi Nacional d'Àrbitres, Luis Colina Álvarez, i el seu secretari general, Francisco Contreras.

Com a jutge de lluita, també hi va participar Carmelo Davadillo, responsable de la secció de lluita grecoromana a l'Ateneu Enciclopèdic Popular de Barcelona, que, alhora, era l'entrenador de l'equip espanyol de lluita i el secretari de la Federació Espanyola de Lluita, creada precisament per poder anar als Jocs Olímpics. A la competició de natació, com a jurat hi va ser Antoni Vilamala Orts, directiu del Club Natació Barcelona i fundador del Col·legi d'Àrbitres de Natació, que podria haver actuat també com a jutge a la competició de waterpolo. A la memòria oficial hi surt el nom d'A. B. Ortis, fet que podria atribuir-se a una mala interpretació fonètica o a un error a l'hora d'escriure el nom.⁵⁶ Una altra possibilitat seria que es pogués tractar de l'alacantí Francisco Ortiz, o bé el català Antoni de Tort, ambdós participants a les proves de salts i que, a banda del seu coneixement del reglament com a jugadors, també haurien col·laborat com a jutges de gol al torneig de waterpolo. Reforça aquesta suposició el fet que, com a jurat de regates de vela, hi apareix el nom de S. Rowe Mundet, que, en realitat, era Santiago Roure Mondet, vicepresident del Reial Club Marítim de Barcelona, vicepresident de la Confederació Esportiva de Catalunya i tresorer del Comitè Olímpic Espanyol.

⁵⁶ A la memòria oficial dels Jocs Olímpics de París del 1924 trobem freqüents errades a l'hora d'escriure noms i cognoms.

ACREDITACIÓ >
DE PREMSA
D'ATLETISME
DELS JOCS
OLÍMPICS DE
PARÍS DEL 1924.

Els embolics amb els noms van continuar existint: com a jutge adjunt d'arribades de les proves de rem hi trobem el nom de Mosieur La Margarit i, tenint en compte les nombroses confusions de noms i cognoms, es podria tractar d'Arnau (Arnaldo) Margarit Calvet, vicepresident de la Federació Catalana de Rem i autor del primer tractat sobre rem. En la relació hi apareix un altre Margarit, que molt probablement era el seu germà, Ricard Margarit; com a remer als Jocs Olímpics de París del 1900, aquest últim havia estat un dels primers olímpics catalans.

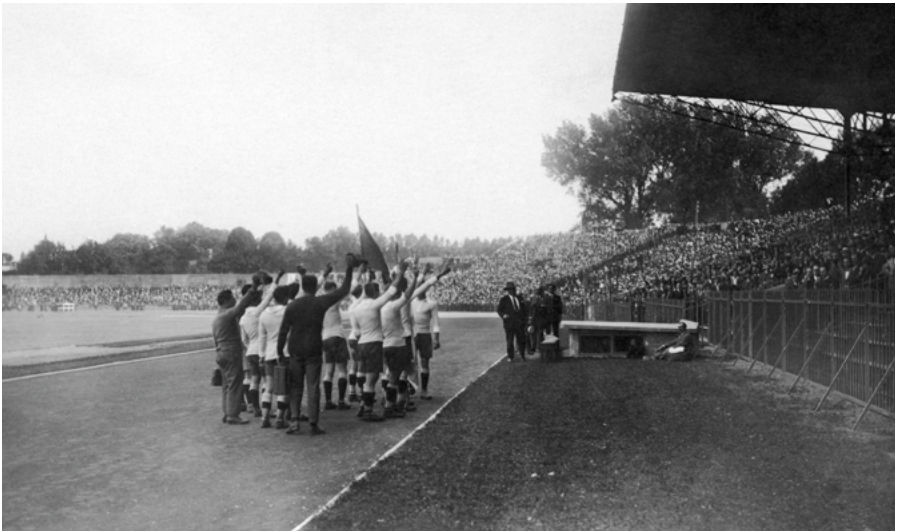
Segons la memòria oficial dels Jocs Olímpics de París del 1924, es van acreditar un total 725 periodistes, però finalment van acudir a la capital francesa 685, entre els quals, 39 periodistes acreditats pels diaris i revistes espanyols. Dels 39 periodistes espanyols, 13 corresponien a mitjans de comunicació catalans: *La Vanguardia*, *El Correo Catalán*, *La Veu de Catalunya*, *Stadium*, *La Jornada Deportiva*, *Las Noticias*, *El Diluvio*, *Deportes* i *Diario El Comercio*.

Entre els periodistes catalans hi trobem noms com Jaume Garcia Alsina, Josep Elías Juncosa, Narcís Masferrer Sala i Josep Antoni Trabal.

5. EFEMÈRIDES DESTACABLES DELS JOCS DEL 1924

UN MOMENT QUE HA DEIXAT EMPREMTA

Tot i que no se li va donar la categoria de campionat del món, el torneig de futbol va ser considerat la millor competició d'aquest esport que s'havia fet fins llavors. La selecció uruguaiana va ser la merescuda guanyadora olímpica, després de superar Suïssa a la final (3-0). L'espectacular estil de joc dels uruguaians va provocar que, en acabar-se el partit, els jugadors donessin una volta al terreny de joc entre els aplaudiments del públic. És el que s'anomenaria a partir de llavors *la volta olímpica*, també coneguda com a *volta d'honor*, que després es va estendre a altres esports.

^ LA SELECCIÓ URUGUAIANA DE FUTBOL, MEDALLA D'OR ALS JOCS OLÍMPICS DE PARÍS DEL 1924, SALUDANT LES AUTORITATS MENTRE FEIEN LA VOLTA OLÍMPICA.

Abans dels Jocs Olímpics, el periodista Enric Guardiola, profund coneixedor del futbol sud-americà i que va viure uns anys a Sud-amèrica, havia pronosticat el triomf de la selecció uruguaiana al torneig olímpic. En un article de la revista *Stadium*, analitzava el torneig olímpic de futbol i explicava les raons del seu pronòstic. "(...) Ahora que la Olimpiada pasó y que puedo repasar serenamente todo lo que en ella he visto y aprendido, he de confesar que el once del Uruguay no sólo poseía una técnica superior, una rapidez mayor y un entrenamiento magnífico, sino que he de reconocer que la mayoría de sus individualidades han sido los verdaderos ases del futbolismo mundial exhibidos en el magno torneo (...)." ⁵⁷

PARÍS 1924 I EL CINEMA

Per diverses raons, tres campions olímpics dels Jocs Olímpics de París del 1924 van tenir un protagonisme especial en el món del cinema; fins i tot, van arribar a convertir-se en autèntics mites.

Segurament, el cas més mediàtic va ser el de Johnny Weissmuller, que, després de la seva carrera com a nedador, es va convertir en el sisè actor a protagonitzar el personatge de Tarzan. El nedador nord-americà va convertir-se en el primer a baixar del minut en els 100 m lliures el 1922, i en un dels principals triomfadors als Jocs Olímpics de París del 1924, on va guanyar tres medalles d'or a les proves de 100 i 400 m lliures, així com als relleus 4×200 m lliures. ⁵⁸ En aquests Jocs, també va guanyar una medalla de bronze formant part de l'equip de waterpolo. ⁵⁹ Weissmuller, a més, va

⁵⁷ *Stadium*, núm. 417, p. 21, del 15 de juny del 1924.

⁵⁸ L'equip nord-americà que va guanyar la medalla d'or als Jocs Olímpics de París del 1924 a la prova del 4×200 m lliures de natació estava format per Johnny Weissmuller, Ralph Breyer, Harry Glancy, Wally O'Connor i Dick Howell, que va participar en les sèries classificatòries i a la final va ser substituït per Johnny Weissmuller.

⁵⁹ El podi de la competició de waterpolo als Jocs Olímpics de París del 1924 va quedar: França (or), Bèlgica (plata) i els Estats Units (bronze).

^ EL NEDADOR NORD-AMERICÀ JOHNNY WEISSMULLER, GUANYADOR DE QUATRE MEDALLES OLÍMPIQUES ALS JOCS OLÍMPICS DE PARÍS DEL 1924.

participar en els Jocs Olímpics d'Amsterdam del 1928, on va aconseguir dues medalles d'or a les proves de 100 m lliures i de relleus 4×200 m lliures.⁶⁰

La seva gran popularitat el va portar a fer una gira publicitària com a model d'una marca de roba i les primeres aparicions al cinema. El 1930 rep l'oferta per protagonitzar el personatge de Tarzan⁶¹ a la pel·lícula *Tarzan the Ape Man*, dirigida pel director nord-americà W. S. Van Dyke el 1932. Weissmuller va participar en un total de 12 pel·lícules donant vida al paper de Tarzan.

Per cert, durant la dècada dels anys trenta del segle XX, dos esportistes olímpics també serien protagonistes de pel·lícules sobre Tarzan. El nedador nord-americà Buster Crabbe, medalla de bronze als Jocs Olímpics d'Amsterdam a la prova dels 1.500 m lliures i medalla d'or als Jocs Olímpics de Los Angeles del 1932 a la prova dels 400 m lliures, va fer el paper de Tarzan en una sèrie de pel·lícules anomenada *Tarzan the Fearless*, i el llançador de pes nord-americà Herman Brix,⁶² també conegut com a Bruce Bennett, medalla de plata als Jocs Olímpics d'Amsterdam del 1928, va fer diverses pel·lícules interpretant aquest paper, com per exemple *The New Adventures of Tarzan*.

D'altra banda, també hi va haver els atletes britànics Harold Abrahams, que va participar en els Jocs Olímpics d'Anvers del 1920 i en els de París del 1924, on va guanyar una medalla d'or als 100 m llisos i una medalla de plata al 4×100 m llisos, i Eric Liddell, guanyador d'una medalla d'or als 400 m lliures i una medalla de bronze als 200 m lliures als Jocs Olímpics de París del 1924. Tots dos van quedar immortalitzats⁶³ en una de les pel·lícules de temàtica olímpica més emblemàtiques de la història del cinema: *Carros de foc*.⁶⁴

60 L'equip nord-americà que va guanyar la medalla d'or als Jocs Olímpics d'Amsterdam del 1928 a la prova del 4×200 m lliures de natació estava format per Johnny Weissmuller, Austin Clapp, Walter Laufer, George Kojac i David Young, que va participar en les sèries classificatòries, però no va disputar la final.

61 Tarzan és un personatge de ficció creat per l'escriptor nord-americà Edgar Rice Burroughs. La seva primera aparició va ser l'octubre del 1912 a la revista *All Story Magazine*.

62 Herman Brix es va trencar l'espatlla el 1931 i per aquest motiu va ser substituït per Johnny Weissmuller com a protagonista de la pel·lícula *Tarzan the Ape Man*.

63 Els actors Ben Cross i Ian Charleson van interpretar Harold Abrahams i Eric Liddell, respectivament.

64 *Carros de foc*, dirigida per Hugh Hudson, explicava la història real dels atletes britànics que es preparaven per competir als Jocs Olímpics de París del 1924. La pel·lícula va obtenir set nominacions als Oscars del 1981, i va guanyar en quatre: millor pel·lícula, millor guió, millor vestuari i millor banda sonora.

SABIES QUE...

Com a curiositat, el tema musical principal de la pel·lícula *Carros de foc*, obra del compositor i músic grec Evángelos Odysséas Papatthanassiou, també conegut com a Vangelis, s'ha convertit en una peça icònica i coneguda a escala internacional. En honor a la seva universalitat, els organitzadors dels Jocs Olímpics de Londres del 2012 el van triar com a tema principal que acompanyava els actes protocol·laris de lliurament de les medalles olímpiques.

CARTELL DE LA >
 PEL·LÍCULA
 CARROS DE FOC.

ELS FINLANDESOS VOLADORS

L'actuació dels atletes finlandesos als Jocs Olímpics de París del 1924 va ser extraordinària, sobretot en les proves de fons d'atletisme, en les quals no van tenir rivals. Amb motiu de la seva indiscutible superioritat, va néixer un sobrenom popular: se'ls anomenava els Flying Finns.⁶⁵ De fet, durant la dècada dels anys vint del segle XX, aquest grup d'atletes finlandesos van aconseguir fins a 22 marques mundials en el ventall de les proves que van des dels 1.500 m fins als 30 km marxa.

Els integrants més coneguts dels Flying Finns van ser Paavo Nurmi, Ville Ritola, Hannes Kolehmainen i Albin Stenroos.

⁶⁵ Traduït al català com els Finlandesos Voladors.

PAAVO NURMI

	ANY	🏆 Or	🏆 Argent	🏆 Bronze
Jocs Olímpics d'Anvers	1920	3	1	–
Jocs Olímpics de París	1924	5	–	–
Jocs Olímpics d'Amsterdam	1928	1	2	–

VILLE RITOLA

	ANY	🏆 Or	🏆 Argent	🏆 Bronze
Jocs Olímpics de París	1924	4	2	–
Jocs Olímpics d'Amsterdam	1928	1	1	–

HANNES KOLEHMAINEN

	ANY	🏆 Or	🏆 Argent	🏆 Bronze
Jocs Olímpics d'Estocolm	1912	3	1	–
Jocs Olímpics d'Anvers	1920	1	–	–
Jocs Olímpics de París	1924	–	–	–

ALBIN STENROOS

	ANY	🏆 Or	🏆 Argent	🏆 Bronze
Jocs Olímpics d'Estocolm	1912	–	1	1
Jocs Olímpics de París	1924	1	–	–

A més, la delegació finlandesa que va participar en els Jocs Olímpics de París del 1924 també va aconseguir tres medalles:

- Eero Lehtonen, guanyador de la medalla d'or a la prova del pentatló.
- Jonni Myyrä, guanyador de la medalla d'or a la prova de llançament de javelina.
- Vilho Niittymaa, guanyador de la medalla de plata a la prova de llançament de disc.

- ✓ ARRIBADA A META DE LA CURSA DELS 5.000 M LLIURES D'ATLETISME ALS JOCS OLÍMPICS DE PARÍS DEL 1924; ES PODEN VEURE ALS ATLETES FINLANDESOS PAAVO NURMI, MEDALLA D'OR, I VILLE RITOLA, MEDALLA D'ARGENT.

DE CAMPIÓ OLÍMPIC A PEDIATRE UNIVERSAL

Estudiant de Medicina a la Universitat de Yale (Estats Units), Benjamin McLane Spock, també conegut com a Ben Spock, era un dels components de l'equip de rem de vuit amb timoner d'aquesta universitat que es va guanyar la participació als Jocs Olímpics de París del 1924 en ser membre de l'equip dels vencedors de les regates de selecció.

Malgrat arribar a París amb el temps just per motius relacionats amb els exàmens, els remers nord-americans no van donar opció als seus rivals. A les sèries classificatòries ja van mostrar-se com l'equip favorit, i van establir un nou rècord olímpic. A la final, en una regata de progressió, els nord-americans van remuntar des del quart lloc de la classificació fins a acabar sent els campions olímpics, amb un avantatge de 16 segons sobre els canadencs i els italians.

Un cop acabats els Jocs Olímpics de París del 1924, Ben Spock es va doctorar en Pediatria i va iniciar una brillant trajectòria professional: va ser el primer pediatre a introduir un estudi de psicoanàlisi per comprendre les necessitats dels infants en la dinàmica familiar. El 1946 va publicar el llibre *The Common Sense Book of Baby and Child Care*,⁶⁶ un dels llibres més venuts del segle XX i llegit per moltes famílies de diverses generacions.

Ben Spock també va destacar pel seu pacifisme. Va ser un actiu defensor del medi ambient i dels drets humans. No va deixar mai de practicar el rem i, amb 80 anys, encara competia en proves de rem de veterans.

^ L'EQUIP DE REM DELS ESTATS UNITS, MEDALLA D'OR ALS JOCS OLÍMPICS DE PARÍS DEL 1924, A LA PROVA DE VUIT AMB TIMONER.

⁶⁶ Traduït al català com *El llibre del sentit comú en la cura dels nadons i els nens*, és un llibre que s'ha traduït a gairebé 40 idiomes i se n'han venut més de cinquanta milions d'exemplars.

QUESTIÓ D'HONOR. ELS EMBOLICS DE LES FINALS A ESGRIMA

L'esgrimidor francès Roger Ducret, que ja havia aconseguit dues medalles als Jocs Olímpic d'Anvers del 1920,⁶⁷ va ser una de les figures principals dels Jocs Olímpics de París del 1924, on va guanyar un total de cinc medalles olímpiques: tres medalles d'or a les proves de floret individual, floret per equips i espasa per equips, i dues medalles de plata, a les proves d'espasa individual i sabre individual. Ducret va pujar al podi a les tres proves d'armes de la competició: floret, espasa i sabre.

Sens dubte, el més sorprenent de la competició d'esgrima van ser els conflictes entre el jutge hongarès Gyorgy Kovacs i els components de l'equip italià. A la final de floret per equips, França i Itàlia es disputaven la medalla d'or. En un combat decisiu entre el francès Lucien Gaudin i l'italià Aldo Boni, el jutge hongarès Gyorgy Kovacs va concedir un tocat discutible en favor dels francesos, el qual va generar una vehement protesta d'Aldo Boni, incloent-hi insults. Això va provocar que el jutge hongarès ho denunciés al jurat d'apel·lació amb el resultat final de la desqualificació de l'esgrimidor italià i la sorollosa retirada de l'equip italià com a resposta.

^ ALS JOCS OLÍMPICS DE PARÍS DEL 1924, L'ESGRIMIDOR FRANCÈS LUCIEN GAUDIN VA GUANYAR DUES MEDALLES D'OR A LES COMPETICIONS D'ESPASA I FLORET PER EQUIPS.

⁶⁷ Als Jocs Olímpics d'Anvers del 1920, Roger Ducret va aconseguir una medalla de plata a la prova de floret per equips, i una medalla de bronze a la prova de floret individual.

Dies després d'aquest problema, a la fase final de la modalitat de sabre individual es va produir un nou incident i amb els mateixos protagonistes, el jutge hongarès i l'equip italià. Un cop disputades les diverses fases eliminatòries, els 12 finalistes van ser distribuïts de tal manera que els esgrimidors d'un mateix país van acabar competint al mateix grup. Aquest fet va donar lloc que els quatre esgrimidors italians s'enfrontessin entre ells.

En la seva condició de gran favorit, Oreste Puliti,⁶⁸ es va imposar clarament al seus tres compatriotes italians, però el jutge hongarès Gyorgy Kovacs va denunciar que hi havia hagut un pacte entre els esgrimidors italians per afavorir Puliti. El jutge denunciava la facilitat amb què l'esgrimidor italià superava els seus compatriotes italians i, en canvi, aquests esgrimidors italians competien amb molta intensitat amb la resta dels esgrimidors participants. Kovacs va tornar a denunciar els fets al jurat d'apel·lació, i això va fer que els italians reaccionessin irats. La reacció del jutge va donar lloc a un incident que va acabar amb l'exclusió d'Oreste Puliti, fet que va anar acompanyat de la retirada dels altres tres esgrimidors italians com a senyal de protesta. Aquesta inestable situació va motivar l'anul·lació de tots els resultats i va fer que es tornés a programar la fase final de sabre.

Dos dies després de la finalització de les competicions d'esgrima, Gyorgy Kovacs i Oreste Puliti van coincidir al local d'espectacles Follies Bergères de París. L'esgrimidor va recriminar al jutge els fets provocats als Jocs Olímpics i, malgrat que Gyorgy Kovacs va fer el desentès, Puliti li va pegar a la cara amb els guants. La tensió entre els dos protagonistes es va allargar quatre mesos, fins que, finalment, es van desafiar a un duel a mort a la localitat hongaresa de Nagykanizsa. L'espasa va ser l'arma triada per al duel amb el tors nu que es va allargar una hora. Malgrat algunes ferides, al cap d'una hora, esgotats, tots dos van donar el duel per finalitzat, es van donar la mà i van marxar cap a casa amb la convicció d'haver salvat l'honor.

68 Oreste Puliti, esgrimidor italià, va aconseguir dues medalles d'or a les proves de floret i sabre per equips als Jocs Olímpics d'Anvers del 1920, una medalla d'or a la prova de sabre per equip als Jocs Olímpics de París del 1924 i una medalla d'or i una de plata a les proves de floret i sabre per equips als Jocs Olímpics d'Amsterdam del 1928.

L'ADEU DEL RUGBI I DEL TENNIS

Per diversos motius, durant els Jocs Olímpics de París del 1924 aquests dos esports van desaparèixer del programa olímpic i ja no es van incloure als Jocs Olímpics d'Amsterdam del 1928.

En el cas del rugbi, uns dels esports preferits de Pierre de Coubertin, el motiu va ser l'accidentada final disputada entre França i els Estats Units, que va acabar amb el lamentable comportament del públic, que va envair el terreny de joc i va provocar que als jugadors nord-americans se'ls hagués de protegir i escortar. Durant l'entrega de medalles, quan sonava l'himne dels Estats Units, el dels campions olímpics, es va produir una sonora xiulada.

De fet, des de l'arribada de la selecció nord-americana ja hi havia hagut mostres d'hostilitat, ja que s'enfrontaven a la final de rugbi amb la selecció amfitriona. Durant el partit, els Estats Units, amb una formidable i contundent defensa, va ser molt superior a França i va acabar imposant-se per 17 a 3.

L'exclusió del rugbi del programa olímpic es va allargar gairebé un segle. No va ser fins als Jocs Olímpics de Rio de Janeiro del 2016 que va tornar al programa olímpic amb la seva dinàmica modalitat de seven (rugbi a set).⁶⁹

Els motius pels quals el tennis va quedar exclòs del programa olímpic durant unes edicions van ser diferents que en el cas del rugbi. Els problemes principals eren les profundes discrepàncies que hi havia entre la Federació Internacional de Tennis (International Tennis Federation) i el Comitè Olímpic Internacional a l'hora de gestionar el desenvolupament del torneig olímpic, així com per determinar els criteris de quins tennistes eren considerats *amateurs* i quins eren considerats professionals.⁷⁰ El desacord va ser tan important que el 1927 la Federació Internacional de Tennis va decidir no participar en els Jocs Olímpics d'Amsterdam del 1928, circumstància que es perllongaria més de sis dècades.

Tot i ser esport de demostració als Jocs Olímpics de Mèxic del 1968, no va ser fins a l'arribada a la presidència del Comitè Olímpic Internacional de Joan Antoni Samaranch quan es van establir les bases per al seu retorn al programa olímpic. Després d'intenses negociacions entre les dues organitzacions, es va

69 El rugbi seven és una variant del rugbi que es juga amb set jugadors per equip, i no amb quinze com el rugbi. Va fer el seu debut als Jocs Olímpics de Rio de Janeiro del 2016, tant en categoria femenina com masculina.

70 El Comitè Olímpic Internacional no acceptava la participació de tennistes professionals.

decidir celebrar un torneig de demostració als Jocs Olímpic de Los Angeles del 1984; en vista de la gran acollida, el tennis va tornar al programa olímpic als Jocs Olímpics de Seül del 1988 i el Comitè Olímpic Internacional va acceptar la participació dels tennistes professionals.

6. ELS JOCS OLÍMPICS D'HIVERN DEL 1924

Els precedents dels Jocs Olímpics d'hivern els trobem en els Jocs Nòrdics, una competició que aplegava les diverses modalitats dels esports de neu i de gel i que van ser impulsats pel suec Viktor Gustaf Balck.⁷¹

La primera aparició d'un esport de gel als Jocs va ser als Jocs Olímpics de Londres del 1908, on es van celebrar proves de patinatge artístic sobre gel. A partir del 1909, en les diverses sessions del Comitè Olímpic Internacional, es va començar a parlar de l'organització d'uns possibles Jocs Olímpics d'hivern. El mateix Viktor Gustaf Balck, i també Clarence von Rosen, tots dos membres suecs del Comitè Olímpic Internacional, van presentar una primera proposta del que podrien ser els Jocs Olímpics d'hivern.

A la sessió del Comitè Olímpic Internacional, organitzada a Budapest el 1911, va haver-hi un intens debat entre Balck i el comte Eugenio Brunetta d'Usseaux,⁷² que, com a secretari general del Comitè Olímpic Internacional, era partidari d'incorporar els Jocs Nòrdics al programa dels Jocs Olímpics d'Estocolm del 1912. Balck s'hi va oposar i va argumentar que els Jocs Nòrdics estaven previstos per al 1913. Finalment, la proposta d'allargar les dates dels Jocs Olímpics, del

71 Viktor Gustaf Balck (1844-1928), coronel de l'exèrcit suec, un dels membres fundacionals del Comitè Olímpic Internacional, vicepresident del Comitè Olímpic suec i un dels promotors de la candidatura d'Estocolm per organitzar els Jocs Olímpics del 1912. Durant tres dècades va ser el president de la Unió Internacional de Patinatge sobre Gel. Va crear els anomenats Jocs Nòrdics, celebrats per primera vegada el 1901, i on només participaven països nòrdics.

72 El comte Eugenio Brunetta d'Usseaux (1857-1919) va ser un noble italià que estava molt interessat en el món de l'esport. Considerat el pare de l'olimpisme italià i el fundador del Comitè Olímpic Nacional Italià (CONI). Va ser membre, i secretari, del Comitè Olímpic Internacional.

juny del 1912 fins al maig del 1913, va ser rebutjada. Tot i això, al Congrés Olímpic de París del 1914, es va decidir incloure l'esquí, el patinatge artístic sobre gel i l'hoquei sobre gel al programa dels Jocs Olímpics d'estiu. De fet, als Jocs Olímpics de Berlín del 1916 es va programar una setmana d'esports d'hivern amb patinatge sobre gel, hoquei sobre gel i diverses proves d'esquí de fons i de salts d'esquí.

Amb tot, l'esclat de la Primera Guerra Mundial va motivar la cancel·lació dels Jocs Olímpics de Berlín del 1916 i, consegüentment, la proposta va quedar aturada. Un cop finalitzat el conflicte bèl·lic, els Jocs Olímpics d'Anvers del 1920 sí que van incloure al programa el patinatge sobre gel i l'hoquei sobre gel.

Al Congrés Olímpic del 1921, organitzat a París, es va tornar a insistir en l'entrada dels esports d'hivern al programa olímpic, però els països nòrdics, liderats per Noruega, s'hi van oposar i fins i tot van amenaçar de no assistir als Jocs Olímpics d'estiu. Davant d'aquesta possibilitat de ruptura, amb el suport del Comitè Olímpic Francès i el comitè organitzador dels Jocs Olímpics de París del 1924, el marquès de Polignac, Melchior de Polignac, membre del Comitè Olímpic Internacional, va proposar una solució al conflicte: la programació d'una setmana d'esports d'hivern sota el patronatge del Comitè Olímpic Internacional i d'acord amb els criteris de les federacions internacionals implicades. Finalment, la proposta del marquès va acceptada i es va crear la *Semaine Internationale des Sports d'Hiver*, associada als Jocs Olímpics d'estiu de París del 1924.⁷³

Per tal d'establir el programa de competició, el Comitè Olímpic Francès es va reunir amb els dirigents de les diverses associacions dels esports d'hivern: la Lliga Internacional d'Hoquei sobre Gel, la Unió Internacional de Patinatge sobre Gel, la Comissió Internacional d'Esquí, la Federació Francesa d'Esports d'Hivern i la Federació Internacional de Bobsleigh i Tobogganing. La seu amfitriona d'organitzar les competicions havia de disposar d'una pista de patinatge sobre gel, per a les proves de patinatge de velocitat, patinatge artístic i hoquei sobre gel; d'un trampolí per a les proves de salts d'esquí; d'un circuit per a les proves de bob i un important nombre d'allotjaments per rebre les delegacions. Diverses seus es van interessar per organitzar l'esdeveniment, però, tenint en compte les condicions, Chamonix era l'única alternativa que podia oferir totes les garanties exigides. El 23 de febrer del 1923 es van signar els contractes que atorgaven l'organització de la *Semaine Internationale des Sports d'Hiver* a aquesta localitat francesa.

73 Osterwalder, 2023:4.

< CARTELL OFICIAL
 DELS JOCS
 OLÍMPICS DE
 CHAMONIX DEL
 1924.

EL COMANDANT >
 MANDRILLON,
 ABANDERAT
 DE FRANÇA,
 PRONUNCIANT
 EL JURAMENT
 OLÍMPIC.

CHAMONIX 1924

En sis mesos, i amb un gran esforç, es van portar a terme les construccions i els condicionaments necessaris de la pista de gel, l'estadi, el trampolí de salts i els llocs de sortida de l'esquí de fons i del bob.

El 25 de gener del 1924, un dia gris i fred, els 258 participants dels Jocs Olímpics de Chamonix, que representaven 17 països, es van aplegar a la plaça de l'Ajuntament de Chamonix, el punt de sortida de la desfilada de les delegacions. La desfilada travessaria els carrers de la ciutat francesa fins a arribar a l'estadi, on els esportistes serien rebuts per aproximadament 10.000 entusiasmats espectadors.

Les diverses delegacions anaven encapçalades pels respectius abanderats, seguits, per aquest ordre, de patinadors de velocitat i figures sobre gel, esquiadors, civils i militars, jugadors d'hoquei sobre gel, participants de cúrling i, finalment, els competidors del bob. Una vegada completada la volta a l'estadi, en una senzilla cerimònia, l'esquiador Camille Mandrillon,⁷⁴ que havia encapçalat la delegació francesa, va pronunciar el jurament olímpic.

⁷⁴ Camille Mandrillon (1890-1969) va ser un comandant de l'exèrcit francès. Va anar als Jocs Olímpics de Chamonix del 1924, on va guanyar la medalla de bronze a la prova de patrulles militars, i als Jocs Olímpics de Saint-Moritz del 1928, on va quedar en la novena posició a la prova de patrulles militars.

L'ABSÈNCIA DEL COMITÈ OLÍMPIC ESPANYOL

A principis del segle XX, a Espanya hi havia una nul·la tradició en la pràctica dels esports de neu i de gel. Tan sols destacaven petits nuclis de practicants a La Molina, impulsats pel Centre Excursionista de Catalunya, i també a Navacerrada, a la comunitat autònoma de Madrid. A l'inici de la dècada dels anys vint, amb motiu de la inactivitat del Comitè Olímpic Espanyol, era comprensible que passés el que va passar. El gener del 1924, Santiago Güell, baró de Güell, membre espanyol del Comitè Olímpic Internacional, va impulsar la refundació del Comitè Olímpic Espanyol, amb els suports dels dirigents de la Confederació Esportiva de Catalunya, i va incentivar que la seu fos a Barcelona. En aquest context, curiosament, es va donar la circumstància que va aparèixer la figura de la polifacètica esportista Lili Álvarez.⁷⁵

La llegendària esportista, nascuda a Roma, va ser educada a Suïssa, on a 5 anys, i per iniciativa del seu pare, que era un gran amant dels esports d'hivern, es va iniciar en el patinatge sobre gel. Lili Álvarez no va trigar gaire a destacar, assolint un nivell alt malgrat que la rigidesa de les figures obligatòries del patinatge sobre gel no l'entusiasmaven. A 16 anys va ser guardonada amb la medalla d'or per l'exigent acadèmia de Davos (Suïssa). Paral·lelament, va practicar altres esports, com l'esquí o l'automobilisme; l'esport que la fascinava, però, era el tennis.

Durant el 1923 es va traslladar amb la seva família a Viena, amb la finalitat de preparar la seva participació a la I Semaine Internationale des Sports d'Hiver de Chamonix. Malauradament, una lesió li va impedir participar. No es pot descartar, però, que fos una lesió menor i que prioritzés recuperar-se totalment amb l'objectiu de poder participar en la competició de tennis dels Jocs Olímpics de París del 1924.

L'esquí ocupava les seves activitats esportives d'hivern, però, evidenciant la seva contrastada versatilitat per practicar altres esports a alt nivell, el 1917 Álvarez va iniciar una trajectòria tennística, i dos anys després ja va guanyar el primer torneig a Ginebra. Mostrant la seva excel·lència, com acreditaria al llarg de la seva brillant trajectòria, va arribar a disputar tres finals del torneig de Wimbledon (1926, 1927 i 1928), on se la coneixia com La Señorita, i també va ser tres vegades semifinalista del torneig de Roland Garros, on, juntament amb la neerlandesa Cornelia Bouman, va guanyar la final de dobles el 1929.

75 Río; Surroca, 2021:158-159.

Acabada la seva carrera esportiva, Lili Álvarez va ser una destacada escriptora i periodista, i és reconeguda com una ferma defensora dels drets de les dones.

LA CERIMÒNIA DE CLOENDA

La cerimònia de cloenda dels Jocs Olímpics de Chamonix del 1924 va consistir en un acte de lliurament dels guardons i la proclamació dels esportistes triomfadors. En el seu discurs, el president del Comitè Olímpic Internacional, Pierre de Coubertin, va celebrar l'èxit assolit per l'esdeveniment esportiu i va felicitar els organitzadors per haver aconseguit una competició digna dels Jocs Nòrdics, com li havien reconegut els representants dels països escandinaus.

En una part del discurs, Pierre de Coubertin va deixar la porta oberta als futurs Jocs Olímpics d'hivern: "Les sports d'hiver sont parmi ceux dont la pureté est la plus grande et c'est pourquoi j'ai, pour ma part, tant désiré les voir prendre place de façon définitive dans les manifestations. Olympiques. Ils nous aideront à veiller autour de l'idée sportive afin de la préserver du mal".⁷⁶

En el decurs de la cerimònia, el Comitè Olímpic Internacional va lliurar el Premi Olímpic a l'alpinista coronel Struch, en reconeixement a la gran gesta que havia suposat l'expedició britànica a l'Everest del 1922, que, malgrat no assolir el cim, en el seu segon intent, amb ampolles d'oxigen, va establir un nou record d'altitud en arribar als 8.326 metres, és a dir, a 500 metres del cim.

El 1926, mesos després de la celebració de la darrera edició dels Jocs Nòrdics, durant la sessió del Comitè Olímpic Internacional organitzada a Lisboa, el 6 de maig del 1926 es va aprovar, amb un sol vot en contra, considerar la I Semaine Internationale des Sports d'Hiver, organitzada a Chamonix el 1924, la primera edició de la història d'uns Jocs Olímpics d'hivern.

76 Comité National Olympique et Sportif Français, 1924:721.

CERIMÒNIA DE CLOENDA DELS JOCS
OLÍMPICS DE CHAMONIX DEL 1924.

LES PRIMERES GRANS FIGURES DELS ESPORTS D'HIVERN

Als Jocs Olímpics de Chamonix del 1924 només van competir onze dones a l'única prova femenina del programa olímpic: el patinatge sobre gel, modalitat de figures.

HERMA PLANCK-SZABO

La vencedora va ser la patinadora austríaca Herma Planck-Szabo, la gran favorita i vigent campiona mundial, que es va convertir en la primera dona campiona olímpica d'hivern.

SONJA HENIE

La patinadora noruega Sonja Henie, a punt de fer 12 anys, va ser l'esportista més jove a participar en els Jocs Olímpics de Chamonix del 1924. De fet, el Comitè Olímpic Noruec no tenia intenció d'inscriure-la a l'esdeveniment, però la insistència del seu pare, que es va oferir a pagar totes les despeses generades, va provocar que al final la hi inscrivessin. Tot i quedar en l'última posició, va deixar clar que havia nascut una estrella i que anava pel camí de convertir-se en una gran figura internacional, com es va demostrar en les edicions olímpiques posteriors. Sonja Henie va guanyar tres ors olímpics en les edicions de Saint-Moritz del 1928, de Lake Placid del 1932 i de Garmisch-Partenkirchen del 1936.

Durant una llarga dècada, Sonja Henie no va tenir cap rival a les proves de patinatge sobre gel. A més dels tres ors olímpics consecutius, també va ser campiona del món, també de manera consecutiva, del 1927 al 1936.

Acabada la seva trajectòria esportiva, va protagonitzar diverses pel·lícules, gràcies a la seva popularitat.

CHARLES JEWTRAW

El patinador nord-americà Charles Jewtraw es va convertir en el primer campió olímpic d'uns Jocs Olímpics d'hivern. Va proclamar-se vencedor de la prova dels 500 m de patinatge de velocitat.

CLAS THUNBERG

El patinador finlandès Clas Thunberg va ser una de les grans figures dels Jocs Olímpics de Chamonix del 1924. El patinador de velocitat va guanyar tres medalles d'or a les proves de 1.500 m, 5.000 m i combinada, una medalla de plata a la prova de 10.000 m i una medalla de bronze a la prova de 500 m. En total, va obtenir cinc medalles olímpiques.

LA SELECCIÓ DEL CANADÀ

La selecció del Canadà va ser la incontestable guanyadora de la medalla d'or a la competició d'hoquei sobre gel: va fer golejades d'escàndol als seus rivals. A la fase preliminar, cap selecció va ser capaç d'anotar-los cap gol. Van derrotar Txecoslovàquia (30-0), Suècia (22-0) i Suïssa (33-0). A la fase final es van imposar a la Gran Bretanya (19-2) i a la final van vèncer contra els Estats Units (6-1).

Aquesta selecció va tenir un equip de llegenda, format per Dunc Munro, Beattie Ramsay, Harry Watson, Hooley Smith, Bert McCaffrey, Sig Slater, Harold McMunn, Jack Cameron, Ernie Collett i Lud Hudson.

L'ARQUITECTE DEL PATINATGE ARTÍSTIC

Als Jocs Olímpics d'Anvers del 1920, el patinador sobre gel suec Gillis Grafström va guanyar la primera medalla d'or olímpica. Quatre anys després, als Jocs Olímpics de Chamonix del 1924 va repetir la victòria i, per tercera vegada consecutiva, va ser campió olímpic als Jocs Olímpics de Saint-Moritz del 1928. Als Jocs Olímpics de Lake Placid del 1932, en la seva quarta participació olímpica, Grafström va obtenir la medalla de plata. Va tenir la mala sort que, fortuïtament, va xocar amb un fotògraf situat en una de les cantonades de la pista de gel, durant el seu exercici, fet que el va perjudicar a les puntuacions finals. L'austríac Karl Schäfer va guanyar la medalla d'or.

Gillis Grafström va ser campió del món tres vegades (el 1922, el 1924 i el 1929). Per la seva precisió i elegància, és considerat un dels millors patinadors sobre gel de la història. També va ser dels primers patinadors sobre gel que va practicar el salt denominat Axel,⁷⁷ a més d'originar un salt que porta el seu nom.

⁷⁷ El salt Axel va ser inventat pel patinador de patinatge sobre gel noruec Axel Paulsen, que el va executar a la primera competició de patinatge sobre gel organitzada a Viena el 1882. L'enlai-

Gillis Grafström va ser l'entrenador de la llegendària Sonja Henie i, potser, per la seva condició d'arquitecte, va estudiar Arquitectura a la Technische Universität Berlin (universitat tècnica de Berlín), podem entendre el seu perfeccionisme i sentit de l'estètica.

MEDALLISTA MIG SEGLE DESPRÉS

El 4 de febrer del 1924, concretament a la competició de salts d'esquí dels Jocs Olímpics de Chamonix, els saltadors noruecs van assolir un triple pòdium, amb Jacob Tullin Thams (or), Narve Bonna (plata) i Thorleif Haug (bronze). El saltador nord-americà amb ascendència noruega Anders Haugen, per la seva banda, es va classificar en quart lloc.

Mig segle després, l'any 1974, amb motiu d'una trobada dels noruecs per celebrar el cinquantenari dels Jocs Olímpics de Chamonix del 1924, l'historiador noruec Jacob Vaage, repassant els resultats de la competició, va detectar una errada en les puntuacions que perjudicava de manera important Anders Haugen,⁷⁸ errada que, tot i ser mínima, atesa la igualtat que va haver-hi a la prova de salts, donava a Anders Haugen la medalla de bronze amb un total de 17,917 punts, pels 17,813 punts del noruec Thorleif Haug.

Un cop feta l'oportuna verificació per part del Comitè Olímpic Internacional, es va determinar que la medalla de bronze dels Jocs Olímpics de Chamonix fos lliurada a Haugen. El 12 de setembre del 1974, Anders Haugen va rebre la medalla en un emotiu acte en el qual va recordar les vivències amb alguns del que van ser rivals seus. La medalla de bronze li va ser lliurada per part d'Ana Maria Magnussen, filla de Thorleif Haug, que havia mort el 1934 víctima d'un edema pulmonar.

Anders Haugen va ser el capità de l'equip nord-americà que va participar en els Jocs Olímpics de Chamonix del 1924 i, encara avui en dia, és l'únic saltador dels Estats Units que ha obtingut una medalla olímpica a la prova de salts d'esquí.⁷⁹ Als Jocs Olímpics de Saint-Moritz del 1928 va competir a la prova de salts i a combinada nòrdica, tot i que va quedar lluny dels primers llocs de la classificació.

rament de l'Axel es fa des del tall extern del peu contrari al d'atterratge. Com que el salt s'inicia patinant cap endavant, inclou mitja volta més que els altres. És considerat el salt més difícil a les competicions de patinatge sobre gel.

78 Segons la investigació de Jacob Vaage, a Anders Haugen no li havien comptabilitzat 0,095 punts.

79 Comptabilitzant fins als Jocs Olímpics d'hivern de Beijing del 2022.

- A** LA PATINADORA AUSTRIACA HERMA PLANCK-SZABO, MEDALLA D'OR A LA PROVA DE PATINATGE ARTÍSTIC SOBRE GEL ALS JOCS OLÍMPICS DE CHAMONIX DEL 1924.
- B** PARTIT D'HOQUEI SOBRE GEL ALS JOCS OLÍMPICS DE CHAMONIX DEL 1924.
- C** EL SALTADOR NORUEC JACOB TULLIN THAMS, MEDALLA D'OR A LA PROVA DE SALTS D'ESQUÍ, ALS JOCS OLÍMPICS DE CHAMONIX DEL 1924.

7. REFERÈNCIES

BIBLIOGRAFIA

Aragón, Alberto. (2013). *Santiago Güell i López: el primer català al Comitè Olímpic Internacional*. Barcelona: Fundació Barcelona Olímpica, Aula d'Història, n. 3. DL: B-21346-2013.

Aragón, Alberto. (2019). "El renacimiento de un COE con acento barcelonés: dictadura de Primo de Rivera y la II República (1921-1936)". Fundació Barcelona Olímpica (ed.). *El Olimpismo en España: una mirada histórica de los orígenes a la actualidad*. Barcelona: Fundació Barcelona Olímpica. p. 67-94. ISBN 978-84-09-07315-3.

"Llorenç Vitrià: la maravilla del ring". *Boxeo 1930s*, 24 de novembre del 2012. <https://boxeo1930s.blogspot.com/2012/11/llorenç-vitria-la-maravilla-del-ring.html>

Comité National Olympique et Sportif Français. (1924). *Les Jeux de la VIIIe Olympiade*. Paris 1924: Rapport Officiel. Paris: Librairie de France.

Coubertin, Pierre de. (1965). *Memorias Olímpicas*. Lausana: Comité Olímpico Español. DL 16754-1965.

"Irrepetibles: Félix de Pomés". *El honor de Palencia*, 2 de desembre del 2020. <https://elhonordepalencia.blogspot.com/2020/12/irrepetibles-felix-de-pomes.html>

International Olympic Committee. (2000). *Les Jeux Olympiques. Références et Cérémonial*. Lausana: Comité Olímpic Internacional.

International Olympic Committee. (2017). "IOC makes historic decision by simultaneously awarding Olympic Games 2024 to Paris and 2028 to Los Angeles". Comité Olímpic Internacional, 13 de setembre. <https://olympics.com/ioc/news/ioc-makes-historic-decision-by-simultaneously-awarding-olympic-games-2024-to-paris-and-2028-to-los-angeles>

“El convoy de los 927: los refugiados españoles que acabaron Mathausen”. *La Nueva España*, 20 d'agost del 2020.

<https://www.lne.es/sociedad/2020/08/20/convoy-927-refugiados-espanoles-acabaron-14362051.html>

Osterwalder, Markus. (2023). “The First Olympic Winter Games – Chamonix 1924”. *Journal of Olympic History: the oficial publication of the International Society of Olympic Historians*. ISSN 1085-5165. Vol. 31, n. 3, 2023, p. 4-5.

Owen, Gruffud. (2020). “Amberes 1920”. *Revista Olímpica* (Lausana. ISSN 1018-1008), n. 115, p. 46-50.

“Félix de Pomés Soler”. *Real Academia de la Historia*, 2018.

<https://dbe.rah.es/biografias/130353/felix-de-pomes-soler>

Río, Paloma del; Surroca, Joan Manel. (2021). *Más que olímpicas: mujeres que dejaron huella más allá del deporte*. Barcelona: Libros Cúpula, Editorial Planeta. ISBN 978-84-480-2753-7.

Stadium, núm. 417, p. 21, del 15 de juny del 1924.

HEMEROTECA

La Vanguardia

El Mundo Deportivo

Arxiu de Revistes Catalanes Antiques

WEBS

https://arca.bnc.cat/arcabib_pro/ca/inicio/inicio.do

<https://barcelonasportiva.blogspot.com/>

<https://www.coe.es/>

<https://elmarcadordejmsurroca.blogspot.com/>

www.google.es/maps/

<https://www.laopinioncoruna.es/>

www.olympics.com/en/

www.olympedia.org

www.paralympic.org/

www.paralimpicos.es

<https://www.paris2024.org/en/>

El **Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport Joan Antoni Samaranch** (CEO-JAS) és una entitat gestionada per la Fundació Barcelona Olímpica. Es troba ubicat a l'edifici noucentista conegut com la Font del Gat, passeig de Santa Madrona, 28. Aquest edifici històric fou construït amb motiu de l'Exposició Internacional de Barcelona del 1929 i va ser obra de l'arquitecte Josep Puig i Cadafalch.

L'objectiu principal del CEO-JAS és preservar el llegat dels Jocs Olímpics i Paralímpics de Barcelona'92 i la història de l'esport a Barcelona a través de la custòdia dels diferents arxius d'entitats esportives i fons personals. Aquest patrimoni documental i bibliogràfic és accessible per a aquelles institucions, investigadors i persones interessades. D'altra banda, també impulsa la cerca i promoció dels valors culturals, històrics, ètics i esportius derivats de l'esperit olímpic.

El CEO-JAS conté una biblioteca amb més de 7.000 volums, i conserva diversos fons documentals, fruit de donacions i cessions d'entitats esportives i persones relacionades amb el món de l'esport. Entre els fons documentals que custòdia, destaca el del **COOB'92**, el del fotoperiodista **Javier del Arco**, el del **Real Moto Club de Catalunya**, i les cessions de la **Real Federación Española de Deportes de Invierno** i del **Real Club Tenis Barcelona-1899**.

Respecte a les donacions i cessions privades, destaquen els fons documentals sobre tennis de **Pedro Hernández** i **Jaime Bartrolí**, així com el d'**Isidre Rigau**, **Rubèn Peris** i **Joan Manel Surroca**. El CEO-JAS també custodia una part del fons personal de **Joan Antoni Samaranch**.

Tots aquests fons documentals i bibliotecaris, estan oberts a la consulta pública, prèvia petició a través de l'adreça ceosamaranch@fbolimpica.es.

A part de la vessant de conservació i tractament del llegat històric esportiu, el CEO-JAS impulsa programes d'investigació com l'Aula d'Història, publicacions, memòria oral i altres projectes.

AULA D'HISTÒRIA

Aquesta col·lecció, concebuda des del Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport Joan Antoni Samaranch, pretén donar a conèixer l'esport barceloní i català del segle XX i la seva rica història d'episodis significatius que serviren d'experiència per als Jocs Olímpics del 1992.

1

L'ESPORT A L'EXPOSICIÓ
INTERNACIONAL DE BARCELONA 1929

2

ELS JOCS ESPORTIUS DE
BARCELONA 1962-1966

3

SANTIAGO GÜELL I LÓPEZ:
EL PRIMER CATALÀ AL COMITÈ
OLÍMPIC INTERNACIONAL

4

ELS JOCS OLÍMPICS DE FRANCO.
UNA ANÀLISI DE LA CANDIDATURA
FRUSTRADA DE BARCELONA'72

5

UNA RELACIÓ OLÍMPICA DE DOS
MIL·LENNIS: MINICIUS I BARCELONA

6

CARRERS, PLACES, PARCS I JARDINS

7

ÀRBITRES I JUTGES OLÍMPICS CATALANS

8

BARCELONA'92 I EL PENSAMENT
ECOLOGISTA. ORÍGENS DE LA
DIMENSIÓ ECOLÒGICA DEL MOVIMENT
OLÍMPIC

9

1968: UNS JOCS OLÍMPICS
INNOVADORS I UNIVERSALS

10

BARCELONA 1925: ELS CAMPIONATS
DEL MÓN EN PISTES COBERTES

11

ANVERS 1937: LA DELEGACIÓ CATALANA

12

L'OLIMPIADA CULTURAL: UN ESCLAT
ARTÍSTIC PER A BARCELONA

13

50 ANYS DELS JOCS DE 1972

14

BARCELONA, MÉS D'UN SEGLE DE CICLISME